

Vaz

Objekttyp: **Chapter**

Zeitschrift: **Romanica Raetica : perscrutaziun da l'intschess rumantsch**

Band (Jahr): **17 (2007)**

PDF erstellt am: **19.09.2024**

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Vaz

STARTEETT DEING LUDEVELL MEATZ CUMEING VATZ STIRVIA E MOTT.

Starteett deing ludevell meatz Cumeing Vatz, Stirvia, e Mott
oder ordinari Schantamaintg de observâr en particulaar, oder
generall e oravangd â quels tgê Saramaint pôrthân.

(Ineditum nach Ms. V.B.)

[p. 1] Anscheata.

Ainten ilg Nom dellas treis ê inseparablas Parsung(a)nas della sanctissima
Trinitat, Bab, Feilg e Spiert Sointg: Amen. Antschâtta dê quescht starteett

dê renovaar per ilg âmprem en Lôod é h onour d e Dia,  en baing dilg profsim, l' h o tr as p asch paregniadatt,  e bungs kuschtems vignia k arschanth o  e aschibaing  aggia la carazada Giuschtheya ilg fie as Ruschanevell ku ers eara per ch otraas mintgin d e dons k oschts, cr udatdas, nerr dischgraztgias faptgia d e f e pertgiraar.

1.

[p. 2] Ilg amprem puintg c' h o eing Maschtraal  e Oberkeit degien vegneir mefs nerr schanthoos.

Ainten ilg n ofs Cumeing degia dilg Cumeing suainter viglia  e ludevfla isangza eing L andam en mintgia Onn vegneir  elig ia ansemell Cun 11 giroos d e h on orevels, intelligents,  e C onsidar evels h omens per difsisours, ilgs quals degien  en saramaintg tier Dia,  e ilgs fie as foingtgs engiraar nerr d eponer dilg ludev(e)f[e]l  e anticchilsim stift d a Coira  e deing h onorevell C umeing h onour, netz d e partartgear, Cung dreitg  e r aschung  a ilg p over sc u  a ilg reitg,  e  a ilg reitg sc u  a ilg p over, schi baing a ilgs Terriers  e fuleschters suainter fia milgdra intelligienscha d e tigneir [p. 3]  e f e cun affect,  animatzgiung, tschingtgeigts amicitstgia dischmatzetzgia n hi d el eingnia tgi osa n hi d' el = otra, Cohtras ilg ruschanevell vegnifs  impidia f e laschear manaar dav ent, erra tôtts ilgs C unseilgs,  e secreets d e t' h a: fcheir,  e quests  u = ordens della tearra ainten t ots ilgs puings de observar.

Efsend  all oura  ara beitg baing manevell oder pufs abell tott queilg tge  d' eing dreitg ving avangt d e pr escreiver, sche degia ainten  tra maniera n err schigli h mintga giroo eligia faar, queilg = tge  ing devotztgius t imor at gischt giroo faar dov efs fid evell  e fainsa schl ata meditatztgiung nerr palstgiung.

2.

[p. 4] C urtge ilgs giro os paraints he n allas parts.

C urtge l as parts ilgs giroos tschafsainten,  e suainter l a Constitutzgiung de nofsa terra ilg dreitg d um ondan, s eche degilg t ots quels giroos ilgs quals allas parts pli datier ainten l a parantella d e Sanck  oder cramaeada fulsen, tge ainten ilg t eartz gro o  eir l aschaints nerr zapaar = giu s eche  ber ilgs giroos v egnifsen beitg tschafsanth os, s eche degilg navottatangtmains ainten  enna litta d e dreitg Bab, feilg, fraar, quinoo, feir, padraschter, figliaschter eara c unseir beitg feer.

3.

[p. 5] C urtge ilgs giroos degien vegneir traitgs aint.

Ainten enna litta d e dreitg nôuvâ angu all duas giroos v ohn laschaints, degien negings ôters giroos vegneir traitgs aint. = Sèche aber d e quels plef schtgeisa hâvefsen, sèche  onn ilg tottas duas p arts la libertaat quell dreitg fainsa pli =  a = navangt treer = aint de laschear se er  navangt  e s eche

vegnifs â plascheir allas parts cûn la litta de prosequer ânavangt, tge segia paacs oder blears giroós, sche degia la litta vegneir faitgia oór ainten maniera ê fûrma de scû l' hê ftâda anschieatt.

[p. 6] NB. â qui ainten ilg starttet vilg ên tudeschtg, ving autaleitg de quels tgi reschten — — — de seu eara qui.

4.

Eing Maschtraal degia feêr ainten ilgs Cûnseilgs.

hê ordinóo, tge per ilg h' = avegneir eing Lândamen ainten tots ilgs Cunseilgs degia feêr pernôth, tge la Giuschteia vignia augmentada.

5.

Sche ilg oberkeit sto:heir señ = ilg = ftôsch.

Curtge dreitg, ê differenzàs mûvânthô [p. 7] nerr lavadas schê pertigniond tier â baings schaschangds, tge segia â tgieasa, oder sen ilg cûolm, e alloura ilg Oberkeit vêgnifs givîschîa la differenza circumstangzas de vûrdar, sche hê eing LandAmen ansemell cun ilg Oberkeit ûblya dê = d' = eir sen ilg schtosch, ê piglier ilg aûgenschein vign ilg alloûra lãs parts paregnia lainsa enna tratgia fântienstgia, sche eilg ilg salari nerr paya dilg dreitg â tgieasa dilg taimp de dreitg avêart 1. X₇ ansemell cûn ilgs koâschs de dréitg, tge vignia traitg fantienstgia oder beitg. Sche aber ilg dreitg fûfs faroo, sche eilg la paya dôbbla. Sên ilg cûolm cúrtge ilg dreitg he âveart, sche degia êlser la pay:a 2 X₇ ê taimp de dreitg farôo [p. 8] tier ilgs koaschs de dreitg dê mintgia taimp pay:a dobbla.

6.

Davart nôhtier traitgs giroos eâschters.

Ainten tgiosas de gronda importangsâ degilg ilgs giroos dilg Cumeing loûra ôder oters, ilgs quals raschiatt faramaint /:Sche ilg bâsings dumonda:/ ê aschi baing eâra ainten Câfs tge dilg Cumeing fôtt sên ilg Cumeing loûra dumandoos vegnîseñ tier vegneir lascheas nerr accônsântiâs. = faainter viglia isanza loûr paya nerr fállâri elser degia per mintgiâ de X₇ dê tôts duas mangs, ê ilg gebell degia [p. 9] eara per mintgia mang tangt ê mintgia giêda per sia pay:a hâveir. Cun queshta intinstgiung zvâr, tgê aschibaing ilgs giroos scû lãs parts ainten ilg taimp terminô boôd âvôndâ cunparen, per spargniear e retignienschâ dê blêars koaschts. ê curtge eing giroo trâs ilg gebell cumandô ê n' hâ cúmparîfs beitg fuainter ilg taimp numnô nerr deschtinô, oder tge ilg gebell beitg cumândâfs dê scû â d':ell vignia cumando, sche degia quel ilg qûal caufsa fufs dêlla intardânzâ ilgs koaschts ilgs quals caufsa quella ê:ir pudefsen, purtaar davent

nerr púrtaar giû. anchâloûrá riservoo lãs loûr giuschtas é ruschaneflas fchtgeisas dâ impulsabládaat oder fumiglianctas.

7

[p. 10] Dilg Scrivant fia obligaziun é paya.

Eing elgîa Scrivantg dê dreitg hê ublya an vartêtt dilg siêas faramaint de screivê añ = andreitg ê fidevflamaintg, sche ving âd ell dêing Maschrâl oder Oberkeit cûmandô; eara tott queilg tge ving avangt âd êll dê ligier giû fuainter ilg Buschtapp: ê schi favens e.l dilg gêbell ving Cûmandô, sche = e = l = êl ûblya avangt ilg dreitg dê cûmpareir fên la cûmandâdâ ê vegnifs êll âber beitg = â Cumpâreir, sche degia ell dobla pâgnia elser crûdo anchâloûra lâ fia defensiung é fchtgeisâ riservada, sumgliangt [p. 11] â ilgs giroos. = ainten fatschêndas dê dreitg degia fias salâri, nerr paya deing hônorevell dreitg vegneir faitg; numnadamaintg per mintgia fântiênstgia 1 bz: queilg tge âber otras parsung = as dilg Cumeing, oder easchters basins hôn dê far screiver sche hê êll per lâ fia payâ ublya da screiver.

8

Lâ obligaztgiung dilg gêbell.

Eing gebell hê ûblya Vartett dê fias Saramaint â ilg Cumeing: â = ilg Maschrâl ê Oberkeit vardatt é ûbadienschâ dâ purtâr eara â ilgs terriers e fulaschters â tènôur la obligaztgiung dilg fias úffizi per la paya dê scô dê vilg = en = nhô lôur fatschendas fleissamaintg dê êndri = zaar = oor la fia paya hê per eing eschter dê cumandar êna gieda 3 ⚡: queigl [p. 12] hê per eingna cumandada â Sollis é ainten ilg Cûelm ilgs easchters de cumandâr per mintgia gieda dûas schillings, ilgs terriers aber per ennâ gieda cumandâr â tgieasa nerr ainten lâ tearra 3 ⚡: ainten ilg Cûelm oder dilg mang dâ Sôlas 1 schilling.

9.

Pertigniond â tgiósas hônorevflas, fâ poilg ainten begnignitaat Convêgneir.

Per nôth tge dons é koaschts reschten spîtschnias é eara vignien fpargneas sche eilg ordinô, tge las parts ainten tgiósas honorevflas pofsen fâ convegneir é tier queilg staar, tge davainta avângt oder dantangt della litta: anchâloura â [p. 13] ilg dreitg riservoo ilgs fieas dreitgs.

10.

Davart ilgs bischtands.

Quell ilg quall eing bischtangd hô dâ basings, quell pôh quell nomnar é pigliêr nauva plai = a = dêll. Sallettamaintg oor dilg domber dilgs giroos

beitg, à riserva sche fufs dê quels tge fûfsen lizinstgias, nerr tschafsantôos, tge gielsên lâschaints; partge eing darscheader nerr giroo ilg qual hô schtgeifa hê ublya dê efser bischtangd dâ dêing ôter queilg hê ftarr tier. anchaloura encunter fias paraints neging pôh vegneir schvûrzô tier dê ftaar.

[p. 14]

11.

Davart las pardetgias.

Sche las parts beitg amicaball fôhn: la convégneir, sche pônigl ellas treer aint: queilg hê: vegneir avangd: cûn pardetgias eñ oder ainten maniera dê scû ellas dê quellas painsen dê fê surveir ê pôh lènna part vêd = ilgs profsims paraints della fia contrapart per pardetgiâ vegneir: à riserva vêd = ilg Bâb, mama, fraar, fôra, hòm, donna, tâtt, tâttâ, padraschter, madreignia, tge legiia ainten parantella dê sanck nerr schvagerschaft, cramaeada ê âschibaing tge quellas pârdetgias beitg vegnîfsen tschafsantadas, sche anchaloûra ennîlg questas avângd numnadas [p. 15] parsungnas beitg ûblyâdas pardetgia dê dâar. = enna madema intelligienschâ degilg efser cûn cûnseir ê cûnseira ilgs quals eara beitg ûblyas pardetgia dê dâar.

Enna pardetgia degia haveir 15 ónns per ântiers Cumplanias. = femnas las qualas hõn faloô degien efser bungas tier nagina pardetgia. = Maschtgiels ilgs quals piglieas giu = d = baing et hõnour, ê puscpê = h cûn glieaff ê hoñour cunaschias pôhn daar pardetgia. √ jtem enna parsunga tge nêh beitg 15 onns viglia degia eara payear nagingas fallas, oder beitg payear falla.

Enna parsuh[n]ga, la qualla porta allas parts oder degnia tgiosa parchoârscher lâ lâschâ degia daar nagina pardetgia fufs ilg aber tge ins sâ lâschafs perchoârscher [p. 16] fainsa froôd, sche degia quels navotta-tanctmains daar pardetgia.

Suainter deir nerr tschantshear dê d = oters degia niging dâar pardetgia. Oter schi fûfs tge quell ilg quall tschantschea hâvêss fûfs moart, alloura hê eing ûblya dê dâar pardetgia. Stante aber tge vêd = enna pardetgia bleâr statt, nerr importa, sche eilg ordinô tge mintgia parsunga maschtgiell ner femna degien fia, nerr lôur pardetgia aveârtamaintg avangd ilg Oberkeit lâ depôn(en)êrr ê daar, aber beitg avangd las pârts fonder las parts degien efser ûblyædas fratanct dê zapaar = giû dantanct scû las pardetgias teschtifitgier degien.

[p. 17]

12.

Dilg saramaint dellas pardetgias.

Ilgs gîroos ê quels tgi hõn ratschiat saramaint degien vegneir admonias dê daar pardetgia per ilg lôur ratschieat saramaint. OTRAS parsungas aber fuainter tge â = d' = ellas deing darscheadar faitg ândamaint per ilg lôur saramaint, lôur pardetgia dê dâclaraar, sche defsilg ellas beitg lèn

fchminâr tschautshear, fonder tschautshear per ilg lôur migliear faveir. pertge sche ilg basings dumandafs, tge lêingnia part vegnifs â givischier sche stoilg igl rûschanaar dellas pardetgias cun ilg saramaint vegneur [p. 18] cõnfirmõ. ∞ Allas pardetgias degia niging cõntrafaar. quell ilg quall tschângscha cunter â = d = êna pardêtgia, oder vegnis cûnter à tschangtscheat, quell degia â tenõur encunaschienscha dêing dreitg vegneur kyschtya = sche dallas pardêtgias plê tgi eingnia fûfs, sche põnilg ellas beitg fã cûnsiglier nerr trangter êllas ruschanaar ansemell, baintge fûfs dâ dêingnia tgiõsa la qualla ellas ansemell vâsia, oder santia hâvefsen, fonder degia mintgia pardêtgia â pâr tschangtscheat, oder teschtifitgiear queilg tge ella hô vasia, nerr santia Eignia pardetgia lâ quala avangd dreitg navotta hô da fâr degia 14 X₇ per paya hâveir, sche aber lâs pardetgiâs setzi avangd dreitg dâ faar hâvefsen, tge stuefsen daar pardetgia, avangd tge n'hâ fufsen cun lôur nerr fia fatschenda [p. 19] alla terminatzgiung, nerr finia sche eilg la paya della sia pardêtgia nâvõtt. Sche aber eignia pardêtgia fias tgiosas terminadas, sche põh ella rapreschentaar â ilg Oberkeit ê vegnifs eing = admonia da ftaar, sche degia ainten fumglianets cãfs lâ paya efser 8 X₇:

hê eâra ordinõ, tge sche enna litta añ dreitg fufs vartenta, ê âns hâvefs basings dêna pardêtgiâ e lâ feira âvangdt n'hâ fûfs quella beitg cûmandádá, sche âns poilg feñ ilg dê dâ dreitg fainsa treer f'hê dreitg tarmetter per la pardêtgia ê hê tangt ilg gebell scû lâ pardêtgia ûblya de rendar ûbadienscha, sche els ênn ainten la têara, â riserva fõarza dâ Dia.

[p. 20]

13.

Davart ilg intimar, dumandar nerr cumandar â dreitg.

Stante l'intimada eing fundamaint hê dennâ fashenda dê dreitg, sche degia quella davântaâr de scû qui fuainter.

Cûrtge eing ilg fias profsim cûn dreitg tschartgear võth, quell degia êir tier ilg Landamēn oder tier ilg fieas statthalter ê pēr eing dê = dâ dreitg dumandaar ê cãfs tge âd = ell ilg dê = dâ dreitg vegnifs numnhõ, oder cûnsadia, sche degia êll figiraar per lâs speisas ilg gebell ritschartgiēar per lâ fia fixzada paya, ê tier ilg cunsadia doô dê = dâ dreitg rapreschantaar daar aint lâ fia Cõntrapart pardetgias ê queilg tge hê dâ basings feifsamaintg de Cumandaar ê ilg gebell (p. 21) hê ûblya dê andrizaar = ora. vegnifs aber quell, ilg quall fhõ linstan(tan)gtza oder ilg gebell â ansâtgé nigligier, sche degia ilg nigligent purtaar davent ilgs koâschts. quell ilg qual la feira beitg dêi-giû, degia meatz las speisas dê dreitg purtaar davent ê efser crudoo.

Ilgs giroos, lâs parts, e lâs pardêtgias degien â taimp cunpareir.

Curtge ilg gebell ilgs giroos dê dreitg ân dreitg lêñ lâ dreitgia h'ôura ê taimp h'ô Cumandoo, ê ells beitg ainten l'houra, tge Cûmaudoo fûfs, Cunpâren, s'che degien quells laiûza gratstgia per 7 plapers efser, nerr vegneir ftruffagieas, ê pliânavângt tôts ilgs koaschts pûrtaar davent, s'che lâs parts câusa l'our dê â tearm, nerr lûnganeida [p. 22] vegnîfsen â piglear, â riserva foártza da Dia ôder retenstgiung dê tgiosas dê gronda importantgza.

Quella part, la quala lêñ ilg taimp terminô, cûrtge ilg lêns ving tûtgea, beitg cûmpâra degia tôts ilgs koaschts purtaar davent, Sumglianctamaintg êna pârdêtgia, lâ quala hê citada êñ fûorma, ê beitg cumpârâ degia tôts ilgs kôaschts pûrtaar davent. = Stûêfs ilg gebell per lâ cûmândada parsunga tarmetter fuainter, s'che eilg lâ fia paya 14 X₂: ê degia ilg inobedient pûrtaar giu ∞ Mintgîa gieda, tge eing ludêvell Oberkeit ansatgi vegnîfs â faar vegneir nerr cumandaar per ftar tier â lêgnia nêrr l'otra part, oder per causa dê otras tgiosas vegnis clamoo, ê beitg da lûnga cún ilg gebell cumpârâ, quel degia faiusa gratztgia 3. bz: efser crûdo [p. 23] fumglianctamaintg hê eing 3. bz: Crudoo ilg qual avanct ilg Cûmeing fuainter viglia jsangtza Cumandô fûfs, e beitg Cumpârâ ôder quell, ilg quall, tge avanct ilg taimp v'hô dâvent.

15.

Davart dê ê tearm queilg hê lûnganeida.

S'che êignia part oder lotra tearm ê dê dumondan, s'che degia dreitg â fuainter plâscheir ê baing schminâr vegneir tier cúnaschia é dô. tier quest êra ordino tge fuainter cunsadia dé = dâ dreitg niging tearm â dé plê hâveir degia tge dûas gieadas ê lâ teartzza gieada vegneir doo enna Santiensttgia finâlâ.

16

[p. 24] Davart ilg Apallaar.

Hê ordino tge per lâschters = plêts, blaschtemmas Malafeza, ê per kôaschts dâ dreitg, ê aschêiâ eara per fallas tge eing vegnîfs kyschti = ia s'che eing hâvefs trapafsô nerr âncunter faitg allas ordinatztgiungs dilg cumeing tge segia ilg Stroff oder falla gronda, nerr pittschna, degia hâveir, nerr efser nigina âpellatzgiung. ∞ eing unfangd della teâra, oder fumglianctamaintg, eing easchter pôh âpellaar, anchaloura tge lâ foma légia fôur dilgs R: 20 fainsa ilgs koaschts dâ dreitg. quell ilg quall, tge apellêschâ degia fratanct, oder interim efser crûdo allas eidas speisas dê dreitg é ainten tearm de 8 dêis cunpareir, ê dilg Maschtral per eing dreitg d'appellatz

dumandaar ê fuainter dilg tribunall d'apellatz vegneir [p. 25] cunaschia tgi = tgi degia quellas pâiear ê schi eing âpellescha, ê beitg ainten quels 8 deis per eing dreitg d'âpellatz dûmonda, sche pearda ell ilgs fias dreitgs. hê eara ordinô ê ûnanimiter piglia l'hê tge stante, tge niging easchter tier nôfs Oberkeit nerr Cumeing cûn apellatziung ving, nous eara beitg voleir eir ôra, fonder en per ilg h'avegneir ainten ilg nôfs Cumeing eing dreitg, nerr Oberkeit, d'âpellatzung dê êndritzaar aint, numnâdamaintg dê 8 hômens virtûous, dilgs quâls 6 ainten lâs treis squadras fôtt dê mintgingniâ duas oôr dilg domber dilgs dôdisch ê alloûra anck duas della squadra foûra dê mintgia lya eing seû ilg dê della Schandtada ê tanct dê scû glei = mai pufseall fainsa part ê fâinsa fortell tras quels, ils quals [p. 26] êlêctoûrs, nerr êligien ilgs ûfficis dê dreitg, eara ilgs giroos de apellatz ê ligias dêgien efser, ê seû ilg dê tge ilg dreitg ving saramântô, eâra quels tier ê antecedenta davantada admonatzgiung, obligatzgiung bunga giûscheia dê tigneir vegneir saramentoos. aber quels ilgs quals allas parts ainten ilg teartz groo, oder pli tier paraînts nerr ainten lâ parantella hêû, quels degien beitg ainten ilg dreitg d'âpallatz pudeir seêr. E^r degia âdegnia ilg Lândamen Regent ainten ilg âpallatz pressider, ê dumandaar ântûern fûlett aber nigina vouch nerr vôtum hâveir ê schi vegnifs â dar ilg câfs, tge lâs vouchs crudalsen ê quâlas ainten ilg sintinstgier sche degia trâs la Bischtgietta vègneir dividia, quallas quatter vouchs tge allas otras cêdêr degien, oder sche â ilg dreitg d'âpallatz vegnifs â plâscheir lâ dicisung cûn [p. 27] cúnseilg dilg tier êls fâsênd Mastrall dê lâ perfineir oder saraar giû nerr terminaar, sche alloura tier queilg degilg haveir de râschtaar.

Scrivanct ê gebell ilgs quals heû ainten ûffici degien tier dreitg dâpallatz vegneir clamôos ê dûfrôos, aber fratant tge ving faitg lâ Sautienstgia efser ûblyas de zapaar giû.

Sche dêfs ilg Câfs tge eing nerr plêfs caussa dê parantella oder per ôters muteifs tier ilg dreitg d'âpallatz beitg staar pudelsen, sche degien ôters â tenôur dê scû tier nôus hê lisangza aint nerr tier vegneir traitgs ê degia quest artetgiell fott = â = pagnia de 50 R.; la quala partignia â ilg Cûmeing vegneir vivia fuainter ê observo zvâr adêgnia â ilg Cûmeing staar ainten fia libertatt de pudeir remôderaar.

[p. 28]

17.

Quell ilg qual êncunter lâs ordinatzgiuns della teara fê mittefs.

Quellas parsungas lâs quallas encunter lâs constitutstgiungs della teâra, oder encunter queiltge eing lûdevell Cumeing ordineschâ ê schainta nerr stablescha hândlégian nerr fônû, quellas talas degien vegneir mintgia parsunga fainsa gratstgia struffagiada 10 X₇:

Davart ilg dreitg âveart nerr lâroô.

Ilg dreitg degia efser lâroô 8 deis avanct ê 8 deis fuainter ilgs deis dellas fointgias feschtâfs ∞ alloûra davent dilg dê dô Sointg gion baptista ilg vylg anfignien ilg [p. 29] dê da St: mîtgeal schigliô dê ôter taimp degia ilg dreitg efser âveart ê per dôns cûrents nerr cârschaints degia dreitg e râsung vegneir tignia dô mintgia taimp.

Davart scûmandaar nerr sequeschtraar.

Ving eing ilg quâl eñ arescht nerr sequefter vôlefs hâveir sche pôh niging pundsman̄ oder hom̄ dellas leyafs â: lôter âreschtâr nerr sequeschtraar faar, ôter tge per ilgs puintgs ilgs quals qui fuainter screitgs = nûmnadamaingt per speisas laschters plêts ê per paitgs faitgs ê per tschains, ê da queilg nâvent ainten nofsas [p. 30] leyafs añs eilg ublyâ leing — lôter dô tschartgear nôva eing lâ tignia = f' = hê, nerr fema. Sche eing aber beitg eing ûnfantc dellas ley = as fufs sche pôh ell tenour ilg û = orden ê isangza vegneir areschtô nerr sequeschrô, fumgliantamaintg éara eing, ilg qual ainten fiâ tearra beitg tigniâfs tgiêsa nerr fimâfs oder schigliô beitg manêvell dilg sûrvagneir, baing tge ell fûfs eñ unfangt dêllas leyas.

Enna scumandada degia 14 deis cûtzaar. quell ilg quall enna scûmandâda beitg 14 deis varda = ôra, quell hê â ilg Cûmeing 1 X₂: crûdô, tge fûfs âd ell scûmandô eing baing veyâ oder schigliô vêd = ênnâ tgiosa. Sche ilgs 14 deis h'eñ pâsôs, sche hê quell ilg quall tge hô faitg scumandaa ublyâ lôter tge hô ratschieat la scûmandada cûn dreitg dilg tschartgear [p. 31] tschêartgia âber ell beitg, sche perda ilg scûmandader ilgs fias dreitgs. quell aber tge hê vegnia scumandô quell pôh ainten 14 deis oder dô l'oura davent della scumandada duman(da)daar per dreitg.

Davart ilgs koaschts dô dreitg.

Cûrtge tottas duas parts cun bischtangds pravadeidas, sche hennilg ellas crûdadas allas speisas nerr koaschts dô dreitg. Sche aber anqual lêingnia part fûfs Bîschtântâda nerr bischtandt havefs sche eilg ilg koascht dê dreitg éara ânquâl crûdô la measadaat. = eing, ilg quâl vôtth dêir giû ilg dê dô dreitg quell degia dêir giû eing de avanct tge ilg dreitg vegnia añsemell ê schi ell beitg avanct dêi giû, sche degia ell lâ meâsadât dilgs koaschts dô dreitg efser crûdô de scû schôn deitg [p. 32] plî — annavanct eilg éara ordinô, tge sche eing lâscha Cûmandâr, ê beitg deitg giû hâvefs, oder beitg vegnifs â cûmpareir per faar éir ânavanct oder aber tge quel

tge hô da rispônder beigt cûmpâra â rischponder, sche ell hê cûmandô, sche degia quell ilg quall lâ câusa hâvefs dilgs koaschts dê quell dê quels pûrtar davent; â riserva sche lêing oder lôter dreitgias ê rûschâneflas fchtgeisas vegnîsen â = d' = aveir. = ainten câfs tge eing ôters avanct dreitg lâschêfs cûmandaar avanct tge ell per dreitg hâvefs intimô sche degia quell lâs speisas dê dreitg dê quella gieada payear.

21.

Davart ilg dômber dilgs afsischtents dellas parts.

Tier ênna câusa dê dreitg noûva [p. 33] grondas dischrepanzas nerr mâlparegniadaat dê tûmeir fûfs, pônnilg ilgs girôos dâ mintgia part tanctas pèrsungas lâscheaar vegneir avanct de scû â = d = els baing pâra nerr dê scû els baing schmingniên.

22

Davart pêns piglier ê daar.

Stante tge lâ giuschteya dumondâ â mintgîng dê vegneir tier queilg tge â mîntgîng rûschânevflamaing tôcchâ sche eilg ordinô, tge quell, ilg quâl dâtt pens pôh purtaâr annavanct e lascheaar ftimar dellas qui suainter screittgias differentas 6 tgiosas, nerr rôbâs dê quala foârt, tge ell vôtth dê scû romm, matâl, tretschafts, pullmâint, granetza ê bieschtgia [p. 34] dâ deing ônn fainsa menda, tgiavals ê vatgias lâs qualas plê tgi 6 laitgs hôn degien ancûnter viglia dilg creditôur beigt vegneir ftimâdâs romm ê mâtal bung ê schleât degia â tenour la valetta vegneir ftimô tretschas, las quallas angûal eñ duas liâs cûnschiadâs degien eâra vègneir ftimadas, sche aber ainten plês lias rôttas nerr cûnschiadefs fûfsen, sche degilg beigt encuncter viglia dilg creditoûr pudeir vegneir ftimâdâs. sche aber ilg debitadour oder quell, ilg quall datt ilg pens, dâ sumglianctas 6 foarts beigt hâvefs sche pôh ell avanct tge ftueir daar schâschangd metter âvanct strom, faing. ainten câfs tge ilg creditour allôura beigt bugiendt bains schaschangds lâschâ ftimâr sche h'oll êll ilg creditour lâ lettgia [p. 35] dê tottas soarts de rôbba nerr tgiôsas lâs qualas fatgiatten, û dê chataar ainten lâ tgieasa dilg debitadour â riserva leitg, pônns per ell ê per ilgs fias piêvell nerr bârgieada dâ tgieâsa, eing vischtgiâ per mintgia persungâ, ênna vanang, ênna pâdealla, e magliaretsch pèr êll ê fia bargieada per 8 deis. Quell ilg quall bains schaschangds lâscha ftimâr, quell degia la flôur ê ilg târrâing lascheâr ftimaar.

jtem quell ilg qual bains schaschangds ôder albiearts pens datt /: qui âns antalei ânftatt pens:/ quell oder ilgs fias pâràins pôhñ ainten meîfs dê ê ônn precys râtreer dê scû â qui suainter ânch pertigniondt tier alla ratrattgia ving traitg = aint, ânchaloûra tge â ilg creditour per lâ fia principâl sumā [p. 36] nerr antiera sumā ilg dâner blött e beigt ôtras tgiôsas nerr ôtra robba vignia doo.

Curtge eing fchaschangd lâscha ftimaar, fche eilg ordino tge ilg creditoûr lâ lettgia hâgia nerr piglier pofsa noûa a = d: ell play, aber ainten, nerr vêd = êing lya ânschevâr, ê veh = dâ quell tôck fuainter eir ∞ quell ilg qual nâvôth ôter hô tgê schlêatâ robba muvaditscha numnada-maintg, beilgs, tgiêârs, vascheala dâ lënn ê fumglianctas tgiôsas, queilg degia per ilg dobbell phennig vegneir ftimô.

Item milgs ânâvânt ainten quest Artetgiell davart daar pens per marcêdas dâneers ampraschtôos lainsa tschains, per tschains dâ fôns, e albieârts.

Item per quels pointgs, ilgs quals quî [p. 37] numnôs hê ilg debita-dour ûblya dê daar pens per ilg dobell phenig ê lâ lettgia dê daar vêh, nerr dê totts ilgs fias baings, per oters dabêts hê ilg creditour ûblya dâ fhê cûntentâr pens dâ piglier per ilg teartz phennig. ilg creditoûr hô patrûnangtza, fche ell bûgieñt vôtth vêh = dâllas fom̄as dê daneers dilg debitadour dê treer aint havefs, ancchaloura dê scû ânftâtt nerr daneer blött, ê quell ilg qual â igl ampreñ debitadour hê dâbett, he ûblya lâ fom̄a dâ daar â ilg creditour.

hê eara ordinô tge niging pofsa ilg fias creditour tigneir fê, nerr manaar annavanct, schônd tge eing oter stoptgia êll treer traas dâ dônn, fonder ell degia ilg fias creditour payear, ê ilg fias [p. 38] d' hâveir setz tschartgiear dê scû ell schmignia quell dê survagneir.

23.

Davart fum̄as tge n' eñ beitg kandlichas, oder beitg cuntantienscha.

Curtge eing êna beitg kandlichâ fum̄a hô dâ treer aint, fche pôh ell quella beitg treer aint nerr scôder anfigên dreitg perfinia. Cûrtge aber êna part della fum̄a hê kaudlich, fche pôh êll queillg tge hê kandlich, fche ell bugient vôth, nerr fchi â = d = êll plaj, treer aint nerr scôder.

[p. 39]

24

Davart cûmandaar oder avanct âvisaar per eing dâbett.

Quell ilg quall dâ d' eing ôter eing dâbêt hô dâ treer aint nerr scôder, quell degia ilg debitadôur eñ dê avanct tge scôder nerr treear aint, ê queilg âvanct ilg taimp della avé Maria trâs ilg gebell cûmandâr lâ dumâng sequenta â tgieasa dê reschtaar. Sche alloura ilg debitadour ênn fuôrma hê cumandô, oder dê fâsetz voluntariamaintg stô cuntâint â tgieasa da raschtaar lainsa tarmetter ilg gêbêll fche pôh ilg creditour dâ mintgia taimp cûrtge ilg dreitg hê aveart, ainten ilg dê bôot, oder tâard 2 [p. 40] giroos ilgs quals pli manevell nerr pli profsims della tgieasa dilg debitadour

ainten quella manaar, aber fainsa pârte de scû ainten ilg treer fântienstgia ê fé lascheare ftimaar â suainter lisangza della nôlsa tearra. hê eara dâ niging taimp ûblya dê spitiêar fêñ ilg fiâs debitadour, â riserva sêhe eing manafs ilgs ftimadours ainten êna vischnanca ê ilg debitadour fûfs ainten êna ôtra vischnâ[n](c)cha â qui ainten tearra; sêhe âlloûra hê ilg creditour ûblya êna h'oûra fênn ilg fiâs debitadour dê spîtgiar sêhe lâ bargieada vôtth ell clamaar nerr faar vegneir, schigliôh hê êl beigt ûblya.

[p. 41]

25.

Davart lâ obligatziung dilgs ftimadours.

Sûainter lysangsa dâ nôlsa tearra hê miñtgia giroo ûblya per lâ fia paya dâ ftimâr, a riserva sêhe ell allas parts ainten lâ pârantella dâ fanck oder cramaeada âschi dâ tier fûfs, tge ell betg giûditgiar, nerr trer fantienstgia pûdêfs, âlloûra hê ell eara beigt ûblya pens dê ftimâar. ∞ Queilg aber tge â ilgs giroos ving pârto nerr mefs avanct â tenour lysangsa dâ nôlsa tearra, queilg ênnilg ells ûblyas dê ftimâr per ilg loûr saramaint queilg tgi hê la fia vâllêta, alloûra ânc hê lâ teartza part treer [p. 42] giu, oder lâ measadaat per ilgs fêoura traitgs aint nerr numnôs pintgs, ainten maniêra, tge quell ilg qual dâtt pens degia lâ tearza, oder lâ measadaat peardar.

Lâ paya dilgs ftimidours hê, sêhe las parts suainter tge ilgs ftimidours hênn manoos avanct lâ tgieasa dilg debitadour vîgnien pâregnia tge êlls beigt dâ ftimaar, oder beigt ftimaar ftôn, sêhe hê ilg fallâri â = d = eing 3 X₂ stonnilg aber ftimar, sêhe hê lour paya 3 X₂ pâr mintgia ftimadeira tge ving faittgia quell ilg qual dâtt pens, quell degia lâ paya dilg gebell ê dilgs ftimidours pârtaar daventt.

26

Davart quel, ilg qual dêi = giu pens.

[p. 43] Quell, ilg qual dêi = giu pens tge segia cûn ansatge bitaâr avanct, fé zûpâr, beigt cûmpâreir, oder ainten tge manieara tge pudêfs davantaar, = sêhe pôh ilg crêditour eir tier ilg Landamên, oder statthalter ê per 1 X₂: figeraar, sêhe hê âlloûra ilg Landamên ûblya dalûnga ilg Oberkeit â ilg debitadour avanct fia tgieâsa, queilg hê avanct lâ tgieasa dilg debitadour dê manaar, ê suainter trattgia, ner dâdâ fantienstgia, sêhe ilg debitadour hô ilg tiêart, sêhe hô ilg crêditour lâ leittgiâ dê tôtt fia mûâglia, e fons, ê poh eara piglier pens per ilg dôbell phenig, tge hê per ilg dôbell pens ê tôts ilgs koaschts degia ilg debitadour purtar giu [p. 44] fainsa d'onn dilg creditour ∞ ilg creditour aber hê ûblya â ilg debitadour ainten tgieasa dâ lascheare quella necessaria fuschtentatzgiung dê scû fêoura hê traitg aint nerr mûnsânô.

Davart quell ilg qual per figêrtaat hê dâbett.

Enna figertaat degia fâinsa contradixtgiung daar pens per quella fuma, tge ella hô anpûrmefs, anchalloura degia $\hat{a} = d = \hat{e}$ lla dilgs ftimidours, dê ê tearm vegneir cûnoschiâ, tge ella figertaat, quell per ilg quall ella ampurmefs tschartgiear viglia ella dê dônn dê duschtaar.

Cûrtge alloura dê e tearm hê pafsô tge lâ fia figêrtaat beitg sefaitg annavan [p. 45] sche pôh ilg creditour ilg fias pens stimô purtâr davent; vegnîs aber lâ figertât ainten dê ê tearm pens a câtschieâr oder pûrtaar, sche hê ilg creditour ûblya quell pens vedavanct de laschiêâr liber, ê ilg amprem pens ilg qual lâ figertaat dô havefs, laschiear stimâar ê sê londroor payear.

28.

Davart bains vender ê ftimaar.

Stante lavens enna mâlla intelligienschâ ainten baings cûnpraar ê vëndêr leâva = sê, sche ordinainsa nous, tge noûa duâs, treis, oder plê par-sungas, las quallas dê bung fârschtâncdt ê beitg guijadâdâs hênn leing cun lôter martgiadâfsen per baings schâschângts, albiearts, oder dê scû vignien numnôs, ê tge ellas setzi vignien paregnia per eing [p. 46] tanct dê sôma sche degilg reschtaar tier queilg, hênn ilg ells ainten lôur mâtgea ainten cûnaschienschâ dê hônorevfla gliôckt, sche degilg eara valeir. vôt ilg aber veiver ells dellas ordinatzgiungs della teârâ, sche degilg ells piglear ilgs ftimidours dê = ilgs giroos orr dilgs 12 ilgs quals pli dâ tier henn â ilg baing, aber beitg pli dâ tier ainten lâ fangûina ôder cramaeada parantella tge eing, ilg qual fintinstgier pôh, ê tgi êra hâgia beitg ratrattgia.

29

Lâ obligatztgiung dilgs ftimidours.

Ilgs ftimidours, ilgs quals tier sumgliancts martgeas vignien clamoos, degien ilgs baings per ilg lôur giroo saramaint ftimaar, ê sê dilg ruschanevell nhî per [p. 47] baing voleir, don at eiffa, â mâzetstgia, dischmâzetstgia etc. beitg sê laschear manaar davent, sonder â miglieâr saveir e fainsa schleata intinstgiung ftimaar ê queilg tge ilgs ftimidours fonn, sche degilg tier queilg reschtaar ê hâvêir ilg fias kraft. Curtge aber lègnia oder tôtas duas parts della ftimideira vegnîfsen â se grâvâgiear, sche pônilg ellas ainten 8 deis, ê alla pli lûngâ ainten eing mêifs precys, ilgs amprens ftimidours clamaar ê ilgs baings laschear surveir, ilgs ftimidours hênn aber ûblyas eing teartz hôm suainter stârtêtt dê piglier, ê quels baings lâ seconda gieada dê ftimaar ê tier queilg degilg reschtaar.

Sche alloura oder ainten câs tge lêingnia part ilgs baings beitg vollefs lascheur furveir, sche pôh lôtrâ part â = dëlla faar dâ faveir, tge ella degia lê faar annavanct, ê fuainter faitgia admonatstgiung pôh ella ilgs baings lascheur furveir, tge lâ sia contrapart segia daschpêhras oder beitg. ê degia lâ surveîsa dilgs baings oder risvisiung davantaar ainten ilg meîfs precys, schigliôh âns peardilg ilgs fias dreitgs.

30.

Davart ratreer fons.

Eing ilg qual eing tock baing schaschangdt gîscht ê redlamaintg hô vandia, quell degia lâ ratrattgia beitg deir [p. 49] giû, pertge ainten ilg taimp della ratrattgia pôh ell ilgs fias baings puscpêh ratreer. ell hô lâ ratratgia dilg fiâs baing vandia ainten eing meîfs precys, oder ainten dê â = d = onn tge ell âgyâ deitg giû ratratgia oder beitg. Sumglianctamaintg hôñ ilgs fias paraints lâ Ratratgia dê quell baing vandia, sche ilg vandader beitg lê fôh annavanct ancchâloura cûn cûnditstgiung, tge ilg paraint fuainter ilg meis precys anck lâ ratrattgia 3 deis hâgia ê fuainter dê â = d = onn anck 15 deis, queilg per obvyer bleârs g = lischts, ilgs quals pudelsen dâvântâr. ∞ Tgi eing baing vôtth ratreer, quell taal degia quell baing per lâsetzi, neer â fasetzi per fias saramaintg [p. 50] Râtreer ainten fias nomm cûn fias baing nerr facultât, fainsa angion nerr têrrveârsa intenstgiung. nôuva aber ilg cumprâdâr vegnîfs per tschêardt, tge lâ ratratgia fûfs cûn g = lischts davantada, sche pôh êll quel baing pigliear ainten ilgs fias mângs, â ilg vandader, oder â ilgs paraints dilg vandader ilg loûr anck enna gieada turnantar, ê quel baing ainten manieara dê scû ell ilg hô cumprô galdeir, ê quels taals ritiraders degien à tenôur cunaschienschá deing dreitg vegneir kyschtyâs.

Ilg vandader oder ilgs fias paraints, sche ells eing baing rateiren, quels pôhn puscpêh daar â ilg cûmprâder dê scû igl vandader dilg cûmprâder hô râtschiéatt, tge segia robba, daneers, [p. 51] bieschtgia oder fumâs. Sche aber blears dâ = dëlls quest baing volefsen râtrêr sche pôh ilg pli tier, nerr profsim ainten lâ parantella dê fanck danonder ilg bain hê vîgnîa ilgs oters sclôdêr ôrr e schi ilg pli profsim beitg lê fôh annavanct sche pôhn ilg dilgs oters âllôurâ fuainter quels tge hênn ilgs pli profsimfs quell baing râtreer. e vignien qui tignieâfs ilgs profsims ainten manieara dê scû ving deitg davart ilg yrtaar sumglianctas oder tottûtêgnia ainten lâ parantella pôhn quell baing ratrêr ansemell ∞ queilg aber tge partegnia tier â robba muvaditscha dê scû f: h: biéchtgia, mobilia dâ tgieasa ê sumglianctas tgiôsas, â riserva dê scû lê soûra hê deitg [p. 52] degia hâveir nigina ratratgia ∞. reserva bréâffs dâ tschains pôhn eara vegneir ratrattgias

dê scû oters baings schaschangds, tge â ilg cumprader vignia mefs ainten manieara dê scû oder queilg tge ilg Cumprader â ilg vendader hô dô daneers, robba oder somas dê scû lê foûra hê deitg, é êna madema intelligienschâ degilg eara hâveir per albiearts ainten manieara dê scû ainten ilg ratreâr baings oder breaffs dâ tschains ∞ ftante eara savens ainten fûngliâncts martgeas grondas speisas vignien câtscheâdas lê âccioê tge ilg profsim, ilg quall havefs lâ ratrâtgia é rateira paya queilg, tge hê spandiâ, sche ûrdânainsa nôus, tge ilg paraint oder profsim beitg plé dâ payear [p. 53] segia ûblya dê scû per tottas duas parts per ilg veingkâuff dilgs ftimidours é koascht dellas parts, numnadamaintg 20 bz: sche aber lâs parts plé koascht vegnîfsen â câtshear lê per safétzi oder per ôters sche hê ilg ritirâder betg ublya dilg purtaar giu, nerr purtaar davent.

31

Davart quell tgi tschainta fôns â tschains.

Quell tgi tschainta fôns â tschains degia queilg davantaar âveartamaintg é quell, ilg quall tschainta quell fôns, quell hô treis deis suainter tge ell hô tschantô, lâ ratrattgia, schîgliôh ho ell nigina Ratrattgia anfignien [p. 54] ilg taimp della deliberatzgiung perfinia; jlgs profsims hõn lâ râtrâtgia ainten 8 deis, oder curtge â = d = ells ving â saveir tge quells baings legien schântos ancchaloura tge quell paraint, ilg quall rateira quels baings â ilg patrung oder â quell tgi schâintâ per ilg schains fîgiarêschâ. = quell ilg quall fôns peglia nerr râtscheva per tschâins, degia señ oder vêh dâ quels 8 deis navôth lufraar; baings nerr fons â = dêing eâschter nerr fûlaschtier lâscheas per tschains, pôhn dâ mintgia vasching vegneir ratraitgs.

Ilgs plî tier paraints hõn lâ ratrattgia dê quests baings dê scû cûn ilgs baings vandias sumagliantamaintg, sche eing fulaschtier â qui ainten nofsa tearra baings schaschangds oder [p. 55] albiearts cômpra degia efser lâ Ratrattgia tûtaliter âilgs amprens paraints dânonder quell oder quells baings vignien.

32

Davart baings impinoos.

Baings impinoos per êna gevîfsa oder tschearta soṃa pôhn ânûâl vegneir spîndroos queilg â ilg eir aint dâ martz â tgieasa é â igl eir aint dâ maitg â cõlm. Curtge aber eing baing ving fîgirôo, sche hô quell tge fîgiarêschâ eing mefs precys lâ ratrattgia, e ilg paraint eing mefs é 3 deîfs, oder âschî prescht dê scû ell della tgiosa faitg cõnsâpêvêll nerr cõnsâpêvêll vegnîfs [p. 56] é ainten câs tge quell â ilg qual quell baing hê impinoo lôndervêh, oder vêh = dâ quell baing ânsâtgê havêfs lûfroo, sche degia ilg ritirader pûschpêh bonifitgier. Curtge quell tge impêgnia ânûâl quell

baing beitz râteira, sche pôh ilg paraint ânnuâl hâveir lâ ratratgia, ê treis déis fuainter. ∞ Quell ilg quall aber eing baing figiarescha per êna fōmā dâ danêrs eing onn, oder plê schōnd: tge ainten câfs, tge ell beitz ainten nerr fēnn ilg terminoo taimp quell baing spondra, degia quell baing esfer cūmproo e payeâ, sche êilg ordinô tgê cūrtge â ilg creditour fēnn̄ dē ê tearm ilg fias daneers ving mefs, sche stōptgiâ ell ratschever, nôuvâ aber beitz, sche [p. 57] posa ell per lâ fia pretenssiung quell baing ampinô laschear stimaar â tenour nerr fuainter cūnseilg dilgs stimidours, aber ainten ênn liâ lâ lettgia haveir dē anschever nouva tge ell vōtth ê eir sieavâ ê degia per ilg teartz phennig dâ plê vegneir stimô; pliannavanct hōnn ilg ilgs impi-naders, oder quels tge ampegnien ê ilgs loûrs paraints lâ ratratgia dē scû fê soûra hê traitg aint oder deitz pertigniont â baings impiuocs 12 ônns leing fuainter lôter, ê sche vegnifs cōcludia, alla terminatzgiung dē quells 12 onns añch pli dy oder anc pli lūnck taimp dē esfer flaitgs nerr baing âmpinoo, sche degilg esfer ainten ilgs dreitgs; aber sainsa tschañtscheer pli ânnavanct [p. 58] cūrtge quels 12 ônns perfinias, sche degia lâ ratratgia haveir feing.

33

Davart baings, nerr fons baratâr.

Hê ordinô tgê quells, ilgs quals baings odêr albiearts bâratten, sche ilg bâratt dâvainta ênn ândreitg, sche degiall hâveir ilg fias krafft ê vigour, tge legia tge ells setzi vegnien paregnia, oder tge vignia stimô. degien e hōun baings baratoos deing, oder ainten madem cāpitaal nigina ratratgia, curtge aber eing flaitg ple vâlêfs tge lôter, sche hô quell tge bârâta oder ilgs fias paraints lâ ratratgia per tanct [p. 59] scû quell baing porta dâ plê. e ainten câfs tge lâvafs lê duschpêta per ilg lia della ratratgia, sche pôh quell tgi râteira ratrear ainten eññ lia â tenour oder fuainter cūnseilg dilgs stimidours bglioûng per bglioûng, oder bung per bung, schleat per schleat.

34.

Davart quels tge honn̄ part vêh = d = eing allbieart.

Ainten câfs, tge lâs parts beitz fōnn vegneir parêgnia sche pōnigl ellas là steivâ ê la tgiadâfiâ beitz parteir, sonder quellas duas stanzas lâscheer sainsa pâteir, ê hê eara vegnia ordino, tge quell ilg quall lâ plê part vêh = dâ [p. 60] quests duas albiearts ôder stanzas hâvêfs baing tge êll blear piavell hâvêfs, degia ell lê pacientaar ê ainten bûnga part là fia cōntingenta part dufraar, ê leing lôter beitz fâ squitschier oder esfer dē âgrâvi, ilgs ôters fals aber degien vegneir partials.

Negina Donnā degia eir dāvent dilg fias hōm.

Curtge ênna donnā vōh dāvēt dilg fias hom, sche hē ilg mastrall ansemell cūn ilg Oberkeit ūblya dé andrizaar, tge ells ansemell cōhābi-tēschēn dé scū eing peer dé Aleitg dé faar ūblya; vegnifs aber ella â treer oor dilg [p. 61] Cūmeing, tge eing lūdevell Oberkeit fāura dā d = ella beitg dé cūmāndaar hāvefs, sche pōh ilg fias hom la fia facultat della dōnna gāldeir, é hā â = d = ella nigina habitatzgiung, nerr quater ūblya, anfignien tge ella ving â tigner tgieasa cūn ell sumaglianctamaintg degilg efser cūrtge ilg hom vōh dāvent della fia dōnna.

Davart crūdār l'yearta.

Unfanctis légitims, sche quells hēnn avānt mang, iearten bab e mama avānt scading é mintgia ūfanct iēarta per fia part é per fia teschta. Sumglianct fraar, é feilg dā fraar, oder [p. 62] feilg dā fōra degien yrtaar leing scū lôter, aber beitg â tenour ilg domber dellas persungas fonder â fuainter lâ rigeisch oder stām, tge zvaar tge ūfanctis dā fraar, blēars oder pâacs, degien beitg plē pudeir, oder yrtaar, tge dé scū ilg bab oder lâ māma sche havefsen vīvia oder vivīfsen pudēfsen yrtaar. â qui eing exaimpell. Sche duas frars oder fardagliungs vegnīfsen à = d = yrtaar dilgs quals eing ainten vētta, lôtter aber môrt é leing 2 = 3 oder plē ūfanctis hāvefs lāschea dāvoōs, sche iēarta ilg fraar lâ measadaat, queilg hē quell tge hē ainten vētta e quēlls unfanctis tge hēnn lascheas dāvoos lâ part dé lôur bab oder māma é beitgia ple. ∞ Cufsreings iēartan fuainter lâ rāgeisch, oder stām é beitg fuainter [p. 63] ilg domber dellas parsungas dé scū foūra davart fraars é feilgs, oder unfanctis dā fraars deitg e numno ∞ fāfreings, tge hē ilg teartz grōo jearten fuainter lâ rigeisch nerr stām é beitg fuainter las parsungas, oder domber dé quellas, partge unfanctis dilg teartz grōo paācs dā = d' = éing mang e blears da lôtēr māng, jearten ainten sumglianctis cāfs quells paacs dā deing māncg tanct scū ilg blears dā lôter mang ∞ ūfanctis dilg teartz é ūfanctis dé unfanctis dilg teartz groo jartāu ainten lâ rigeisch oder stām, é beitg â tenour ilg domber dellas parsungas dé scū foūra hē deitg de fraar é feilgs dé fraar. ∞ Cūrtge aber quell ilg quall hē mort [p. 64] paraints dilg teartz groo beitg hāvefs, sche crōda lâ facultat fēnn ilg āmprem sank tge lâ facultāt segia vegneida dānōnder lâ viglia. Quells ainten ilg quart grōo fūlets pōhn beitg yrtaar, sche quels dilg teartz grōo ells dilg quart grōo ainten l = iēartā beitg fuschtainten partge nōuva nigings yrtavells dilg teartz grōo hēnn, sche allōura quells dilg quart groo nāh pōhn beitg jrtaâr, fonder quēlla facultāt

crôdâ fēn̄n ilg amprem sanck, dê scû foūra hê deitg declaratztgiung dâllâ jearta oder dilg crûdâr liéarta. he ordinô é mintging degia fâveir tge ainten ên̄na jearta degia ilg baing oder facultaat dâ mintging crûdaar fēn̄n quella rigêisch oder ftam̄n dânonder oder della qualla quell baing oder facultat ving; [p. 65] oder hê vegnia; partge eing meatz fârdagliûng, meatz fraar, nerr meatza fôra pôhn beitg yrtaar é beitg vegneir yrtoos, oter tge fûlett queilg tge ving nôh dê loûr leingîâ é fumglianctamaintg eara oters ainten lâ parantella.

37

Quells tge hēn̄n dâvent jeârtan.

Curtge eing yrtavell fufs ainten ilg eâschter tge nâhns fâvêfs beitg dumandaar fuainter sche degia â quell lâ fia part vegneir cûnascheidâ, lâ qualla ilgs fias profsims paraints pôhn galdeir e dufraar, cun cûndixtgiung, tge els nâvôth lôn̄drora schmi[p. 66]nueschen pernott, tge ainten câfs ilg yrtâvell, ilg qual hê ainten ilg easchter, ainten cûoart oder lûng taimp vegnîfs, ell oder fia dēscendenza cûn clérâs pardetgias, tge â = d = ell vignia dô lâ fia contingentata part della jeârta é eing ruschânevell tschains â tenour cunaschienscha de hōnrevells hōmēns.

38

Enna jeârta degia vegneir jnventada.

Cûrtge crôda enna jearta, sche h = ênn ilg ilgs profsims paraints faûsa limpidâr annavanct ublyas dê clamaar ilg lândamēn, e quella jearta lâschear inventaar é eing quinct general dê pigliear fê. ainten câfs aber tge ilgs yrtavells quêst [p. 67] beitg fascheseñ sche hê ilg Landamēn ansem̄ell cûn ilg dreitg ûblyas dê andritzâr, tge quella jearta vignia inventâda, fumglianctamaintg hê ilg Maschtraall ansem̄ell cûn duas giroos ûblyas ainten mintgia partitztgiung dê efser é bûng: a tgeira haveir, tge â mintgin vignia tier lâ fia Contingenta part.

39.

Enna dônnâ purtancta pôh per ilg fias freitg lâ part d':jearta dumandaar.

Degia â = d = eingnia dônnâ purtancta fuainter lâ mort dilg fias hom̄ per ilg freitg tge ella porta lâ fia contingentata part della jearta vegneir dô.

40

Cûrtge l'iearta ving duschpitabbla.

Vegnîfs ilg â daar ilg Câfs, tge ilgs jertavels beitg paregnia, é ainten duschpêtâ vegnîfsen per ênna jearta, tge leing eing oter volefs saraar oor

nerr leing lôtêr volefs faraar oor, panfond leing efser plî tier paraint, é fumglianctas tgiosâs sêhe degia alloura quella facultaat vegneir inventanda, é â niging tier cûnascheida anfignien giudêza nerr sentenza perfineida. ∞ Cûrtge aber ilgs yrtavels dôns é koaschts vegniefsen â Catshear lê per liearta, sêhe eilg ordinô, tge quell ilg quall lê metta aint per yrtavell, é cûn dreitg vegnifs tschafsanto, oder sâroo oor, quell degia efser ûblya tôtts ilgs koaschts [p. 69] dâ purtâr giu, sêhe dâ quellas varts, oder caufsa questa yas fûfsen, nerr yas lê fûfsen della anschatta anfignien lâ feing fâinsa dônn della jearta.

41

Lâ obligatztgiung dilgs viefs é viêvas.

Cûrtge eing hōm môra, sêhe degia lâ dôna ainten bûnga = part tōtt queilg dilg fias hōm haveir, muaglia, fōns raprâschantaar e lascheair inventaar, é cûrtge ving partya eâra daar nôh = nâvanct; la dôna degia eara hâveir lâ teartza part gûdoing, nerr vanzamaint, scâpit, oder pêrditâ de tōtt ilg hâveir, muaglia é fōns etc. sêhe ilg hōm aber hâvefs faitg eir cûn giuyear, faar figertaats, pitining e sêhe degia lâ dôna lôhtras [p. 70] piteir niging dônn. ∞ Sumglianctamaintg degia ilg hōm suainter lâ mort della fia dôna ainten bunga part daar â ilgs fias unfancts, é lascheair inventaar queilg tge â = d = ells rufchanevflamaintg toccha, oder â ilgs paraints della fia donna sêhe ells ansemell nigings naturâls yrtavels queilg hé unfancts hâvefsên. Cûrtge eing vief vōth fâ maridaar, sêhe degia ell lâmpremâ dôna avanct gischtaar oor, é fumglianctamaintg lâ dôna queilg dilg hōm ainten câfs tge ell avanct dâ dëlla marifs.

[p. 71]

42

Davart lâ obligatztgiung dilgs Gûyafs.

Eâ obligatztgiung dilgs guyas hê, Cûrtge eing per gûya ving dumando é confirmo sêhe hé ell per ilg fias saramaint ûblya lê ilgs fias clients oder unfancts della guyadeya bung flefs é fidevfla vigilanza dê purtâr nerr hâveir ainten manieara dê scû fûfs fia âiggniâ robba, acciô tge ell fâptgia, nerr pofsa avanct â Dia é per ilg fias saramaintg eara avanct ilg mônd render quint. ∞ nigin hé ublya dê piglier lê guyadeyafs, oter sêhe ving inventô e flefsamaintg nûdô tōtt queilg tge hê avanct mang schâschângt [p. 72] é robba muvaditscha, é Curtge ilg gûyâ dâtt ilg quint sêhe degia ell ilg inventari â ilg Ôberkeit representaar é oor dâ quell daar ilg quint; é eing hê ûblya 1 Guyadeyas dâ piglier se e butg plê ∞ eing guya nâh pôh beitg annuall lê delibâr della fia Gûyadeyâ, sêhe ell nâh ving beitg oder â riserva, sêhe ell suainter hâveir dô ilg quint, dilgs fias clients, oder profsims paraints dâ qûells ving delibaroo.

Davart Gyas mallfleisafs.

Eing Gûya mallfleisâ, quell degia vegneir strûfagiêa â tenour Cûna-schienscha dilg dreitg, â suainter ell stô malfleisa oder â tenour dê scû ell mallfleisa fûfs stô [p. 73] lâ paya dilgs Guyas hê annual 10 plaperts. Sche eing aber stuefs eir nerr far viadi oor della tearra oder gronda fadeia, oder lâvour hâvefs, sche degia â = d = ell ainten ilg quinct dilg Oberkeit lâ fia paya vegneir faitg; tôts quells, ilgs qualls hoñ Guyadeias degien annûal cûrtge ilg oberkeit hê cõfirmo, avanct quell cûmpareir, ê eing generaal quinct daar, è quell ilg quall beitg cûmpara, quell hê â ilg dreitg crudô 1 $\mathcal{B}\mathcal{J}$

Quels oder tgi davefs vegneir Guyadô.

Unfanct ilgs quals beitg 15 onns vylgs, [p. 74] vievas, ôrfens dê quels tge nôhn beitg ilg fias fêrstandt, fuârts, vylgs, ê parsungas privadas dê fias forszafs, de quells tge fôhn eir ilg loûr sainza basings ê fem̄nas las quallas hõn beitg hõm, questas parsungas tôtas degien dilg maschtrâl ê Oberkeit vegneir guyadadas. quell, oder tgi eing Guya dumõnda, sche degia quell guya, tge hê vegnia dumandô, vegneir cõfirmô. nôuva aber ilgs basings dumondan, ê dellas furnumnadas persungas, niging Guya giveischen, ê oder eara beitg haveir vôlesen; sche hê eing Maschtral ûblya quellas â tenour cûnseilg dilg dreitg dê guyadâr. ∞ quellas parsungas aber tge heññ guyadadas degien dê scû eara quellas tge heññ fott, nerr ainten lâ patru-nanctza dilg bab, [p. 75] sainsa cunseilg fayeir, ê voluntâat nerr cunsenti-maint dilgs guyas beitg hândlagiear oder navôth hândlagier nîh ainten lâ teâra nîh oor della tearra, ê queilg tge quellas fôhn, martgieaden, oder tge vegnîsen â handlagiear, tge quells, tge hoñ lâ patrunanctza four dâ dels beitg cuntains heññ, sche degilg beitg haveir kraft.

Davart orfens, tgê heñ raschtôos davôs.

Cûrtge bâb oder māmā mōren, sche hê quell, ilg qual hê ainten vêtta, tge [p. 76] legia ilg bâb nerr lâ māmā ublya ilgs fias unfanct dilgs treer fê ainten hõnour, tge ilgs unfanct hâgien robba oder beitg. eilg aber robba avanct mâng sche pôh ell, oder ella, quella facultat dûfraar ê galdeir ê ilg galdamaint dê quella haveir, âncchâlôûra tge lâ facultaat schaschanct[a] ê robba muvadischa nâh vignia beitg schvaitg, queilg hê schminûia, fondrên tge reschta dê scû gliêh inventô. sche aber ilgs unfanct crûdâfsen ainten malsognias, oder tge giefsen â scôla, oder amprandefsen eing maschtier sche pôh, oder pô ihlg vegneir mefs mang vêdh lâ facultaut, ancchalôûra cûn cunseilg dilg dreitg.

[p. 77] Ilgs orfens degien beitz vegneir tralâscheas.

Cürtge viêfs oder vievas oor della tearra sê mareidên nerr sê mârídâfsen oder schigliôh ôor della tearra trêr vôléfsên sêhe hênñilg úblyas ilgs loúr unfancts dê piglier cûn ells é quells treer aint hônôur é sêhe ilgs unfancts pâcha facultaat havêfsen é volêfsen dilgs genitours vegneir tralâscheas, sêhe degia eing Maschrâl é Oberkeit hâveir bung âdaitg tge ilgs uufancts vignien beitzia tralâschêas, oder bab, nerr māmā tiêr persûader, tge ells dilg loúr agien tanct â ilg liâ lâschen, tge ilgs unfancts baing vignien traitgs = sê; sêhe êara [p. 78] ilgs unfancts fufsen dê bunga facultaat sêhe pôh bab oder māmā lâ facultaat segilg schaschant, oder robba mûvâditscha beitz muvantaar davent fônder â qui ainten lâ tearra galdeir, é dufraar â tenour lóur cûntântiênscha lâ f: h: bieschtgia nerr mûvaglia é maglia- retsch pôhñilg ells cûn cûnseilg dilgs paraints, oder dilg dreitg stimaar é faar ênna fôma, é ainten ilg Cumeing figeraar, ainten câfs dâ basings puscpêh dâ turnantaar.

Davart bratsch, peisâ é mâseirâ.

Hê ordinô tge ilg LândAmen dêgia hâveir bûnga vigilangza é vurdaar tge ainten ilg nofs Cumeing, bratsch, peisa é maseira [p. 79] dâ Coira vignia dûfrô, é quell tge vôth vender oder cûmpraar tgê ell bratsch, peisa é maseira fatigieada dôfra é quell ilg quall bratsch beitz fatigia ainten vender oder cûmprar dufrehs quell degia per mintgia gieada per 1 $\mathcal{B}$ vegneir strufâgieâ queilg âschibaing quell tgi compra, scû quell tgi venda nerr vandêfs cûn peisâ, é maseira beitz fatagieda, quell deigia sainsa gratstgia per mintgia giêada 1 $\mathcal{B}$: eser crûdô, e quell ilg quall ving admonia, é suainter lâ admonatzgiung falla quell degia pli ânnavântct â tenour cûnâschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya. lâ tschuntgieasma segilg quella dâ fôns oder quella dâ faing degia eser 12 quartas.

[p. 80] Davart schleâta markanzeya.

Quell, ilg qual spetztgiareyas é sumglianctas marcânzeyas, oder pōma é dê quella fort, tge lôh tras ilg Cumeing = hom sâvens vênifs angano ainten nôfsa tearra purtals; quell degia quella robba beitz vender sainsa tge ell lâ fia marcânzeyas, oder robba dê duas hōmens della nofsa tearra: ilgs qualls per queilg vignien substujas: lascha stimaar quant ge vâlla; quell, ilg quall aber vandêfs sainsa tge vingnia stimo dê scû sê soúra hé deitz quell degia lampremā gieada 1 $\mathcal{B}$: eser crûdô e lâ seconda gieada,

ſche ell ſurpafsa 2 $\mathcal{B}$ eing ilg qual à quells datt quartier vôlefs quella robba purtaar [p. 81] ântuorn, é vendont avanct tge lâ ſegia ſtimada dé ſcû avanct hé deitg, quell hé lâ madêma pâgniâ crudô.

49

Davart faar ûſchtareya.

Qûell, ilg qual vòth faar uſchtareya, quell degia daar ênna ſigertaat, tge ell viglia per tòtt ilg ônn faar uſchtareya, e vigliâ â mintging ilg qual hâgia dâ payear, â tenour ilg fias bafings daar, é queilg per ilg peyamaint oder prietsch dé ſcû deing ludevell Cûmeing hé mefs ſê, ſchanto, nerr ordinô, é ſchi eing dé quels vegniſen â ſurpafsâr, ſche degia quell, ilg quall hô ſaitg ſigertat ſcû ainten tetell della ſia ſigertât 9 $\mathcal{B}$ elſer [p. 82] crûdô. e degia eara tigneir, oder haveir pûblicâ ûſchtareya é daschpêras eara tòts quels paitgs é condixtgiuns tge eing lûdevell Cûmeing ordinescha degia vegneir observô, é ſuainter vegnia; degia eara ilg veing beitg plî tgear pudeir daar tge dé ſcû deing ludevell Cûmeing vegniâ tâxô, oder cun ell pactô: e dêgia eara niging ſchleat veing pudeir daar ôra é ſche ell queilg vegniſs â trapafsar ſche degia ell per mintgia bareilg 1 $\mathcal{B}$ elſer crûdoo.

50

Tge niging ilgs unfanctſ é parsungas privadas dilg lôur ſpiert, queilg hé beitg intelligentas, â fias agien interefs ſurmagnia.

[p. 83] Hé ordinô, tge quell, ilg q(a)u[a]ll â ilgs unfanctſ, parsungas guiedadas, é parsungas ſainſa ſpiert ilg lôur volefs pigliêr = giû cûn pang alf, meila, nouschs, pêirâ, pitzgniouctas, veing, crômareyas e ſumglianctas tgiosas, quell degia per mintgia gieda ſainſa gratztgia 1 $\mathcal{B}$: elſer crudô.

51

Davart vender granetza é pullmaint.

Eing ilg quall granetza oder pullmaint venda oder vendar vòth, quell degia dé ſcû per ilg daneer blòtt vender ainten manieara dé ſcû dilg Cûmeing ving ſtimô oder lûya; ſênn ſpeittgia aber pôh eing vendâder per tanct ſcû $\mathcal{B}$: 6 ſênn mintgia ſteer câtschear ſê é plê beitg, ancchaloura [p. 84] degia ell daar tge ſegia lâ ſia vallêta. Curtge eing aber lâ robba vhei oder vârdâ é compra, ſche degia ell quella robba payear ſainſa contradifsiung, tge lâ ſegia bunga oder ſchleata.

Quell ilg qual ainten furvetsch fameilgs ê fanscheallas
fê = gnia.

Eing fameilg, oder fanscheala ilg quall, oder lâ qualla avanct ilg taimp voh oor dilg furvetsch fainsa sufficienta caûlsa ê fainsa voluntaat, oder consens dilg fias patrung ê patrunga, â quell oder â quells degia nigina paya vegneir dô alincunter aber curtge eing fameilg oder fanschella fainfa giuschta caûsa dilg furvetsch vegnîsen licinstgieâs â quell oder â quella degia lâ paya antiera arivâr; curtge allôura eing fameilg [p. 85] finoo, oder fanscheala finâdâ oder fameilgs dê l = alp dilg patrung voh davent, curtge eing oder eingnia hê finoo, oder finada, quell nerr quella degia fainsa gratztgia 1 *Bj*: efser crûdô oder crûdadâ.

Quell tge peglia dâneers fênn fayeâr.

Hê ordinô tge quell ilg quall fênn fayeâr oder fênn lâvôur vegnîfs â pigliear daneers ê beitg stefs aint, quell degia quell daneer puschpe tûrnantâr, ê anck ilg teartz phenig tier. Stuefs ell aber daar pens â degnia nerr dâ tôte taimp, sche stô ell daar ilg dobbell pens, ê â mintga stimidour per fia paya 2 bz. ê aschibaing eara â quell tge hô dâ treer aint 2 bz: per queilg tge ell hô antardô ilg taimp.

[p. 86] Sumglianctamaintg degia vegneir faitg, nerr tignia cûn las femâas, las quallas daneers peglien fênn raschlaar oder fênn lâvôur ê beitg statten aint. ê quell ilg quall magliaretsch, oder robba pegliâ, quell degia daar pens per ilg teartz phenig, anchaloura degia ell â ilgs stimidours ê â ilg creditour daar lâ paya dê scû schon deitg hê. ê degia eing ilg quall fênn fayeâr, oder fênn lûfraar ampurmetta daneers, ê beitg statt aint, â ilg lûfranct daar pens dê scû fê foura; queilg hê vice versa.

Quell ilg qual daneers peglia fênn nuôarsas.

Curtge eing peglia daneers fênn nuoarsas ê beitg pôh staar aint, quell degia fênn quel taimp, fênn ilg qual ell lafs [p. 87] nuoarsas hâvefs davia daar, ilg daneer â ilg cûmprader dellas nuôarsas pûschpê metter nerr turnantaar, ê per mintgia teschta 1 bz. tier. Stuefs ell aber daar pens, schi pôh ilg hômm dellas Nûoarsas hâveir lâ lêttgia trancter, nerr dâ tôte fia muvaglia hâveir ê fons, dê lâschar stimaar per ilg dobbell pens per ilg fias daneer, ilg quall ell fênn quellas hô dô.

Vignien qui suainter las feschtas, dumeingias, ê firoos
cûmandoos.

Stante ruschanevflamaint per ilg amprēm ê avanct tôtas tgiôsas lâ
hônour dâ Dia degia elser venerada ê lûdada ê dilg christiang vegneir
promoveida, ê per queilg particulârmaintg s̄enn̄ ilgs dêis dâ feshta du-
meingias ê firoos degia ilg cristiang beitg fûlettamaintg dê tôtas [p. 86]
lâvôurs s̄e absch = tigneir, fonder eara ainten tottas maniearas â ilg far-
vetsch dâ Dia attendar, de scû eir̄ alla fointgia Melsa, ê ftaar a quella
fumglianctamaintg â ilg priedi, ê ôtras bungas ôvfras s̄e flifsigier de excer-
citaar ê degien questas qui suainter screttgias feschtas, dumengias ê firoos
â pûlseabell, vegneir tigneidas, observadas, ê santifitgiéadas. Ilg amprēm
tôtas dumeingias aintén tott ilg on̄n, las f: f: feschtas dê Christî Jesu dê
scû Nadaal, Paschqua, Tschuntgeafsma ê fûainter lâs feschtas ilgs profsims
duas deis √ Item Ansâinzâ curtge nôfs Signier hé ya â tschiell, totts ilgs
deis dâ nofsa = dônn̄a

totts ilgs dêis dilgs Apostels.

lâ Conversiung dâ f: Poôl.

vendêrdê fointg avanct meatz dê

[p. 87] S: Gion Baptischt.

S: Maria Magdalena.

S: Dûnô dâ ftaat.

S: Lurintg.

ilg dê da S: Michael.

ilg dê da S: Lucy.

ilg dê dâ tôtts ilgs Sointgs, numnasointgia.

ilg dê suainter, tge hé ilg dê dilgs moarts oder ilg dê dellas
ormas avanct meatz dê.

S. Catharina vulgo Câtreingnia.

S: Flureing.

S. Brigitta.

S: Plasch.

S: Cârli.

ilg dê dâ S. Sebastian.

ilg dê dâ S: Antoni de Padua.

S. Antoni vulgo Antieni âvaat.

hé eara ordinô tge s̄enn̄ eing dê dâ Dumeingia oder firoo niging boof
niging tgiavall degia vegneir mels s̄ott schtpierpp, ê eara nigina roda dâ
muleing [p. 90] degia s̄enn̄ ilg dê della fointgia Dumeingia eir̄ oder vegneir
muvântâdâ, ê quell ilg quall vegnifs â furpafsâr, quell degia p̄er mintgia

gieada 2 $\mathcal{H}\mathcal{J}$: vegneir kyschtyá. ê queilg tge partignia tier allas dumeingias ê firoos degien pli ânnavanct vegneir kyschtyas â tenour cûnaschienscha dilg dreitg era nigina lâvour ê beitg schuênscher avanct tge nâh segia fichtgeira noitg $\sim$ Pliañavanct quell ilg quall fênn eing dê dâ dumeingia oder feshta = gronda, giefs ora dilg Cûmeing lainfa tgiôsa dâ gronda importantza ôder schigliôh cûn lâ fisâ giefs â tgiatscha, paschtgiâfs oder otras fumglianctas tgiosas pigliêfs â mang, nerr falchefs avanct ilg furvetsch dâ Dia ê avanct tge quell nâh terminêfs queilg hê avanct tge ilg furvetsch dâ Dia nâh fûfs perfûnia, quell degia per mintgia gieada per eing $\mathcal{H}\mathcal{J}$: vegneir [p. 91] struffageia ê quell ilg qual fênn ilg dê della fônda suainter tge gliêh tûtgeâ d' = Ave Mareia lâ feira fê lâschâfs câtaar oder fe lascha cataar â eir cun manâdeiras, oder ôtras lâvoûrs â faar, quell degia per mintgia gieada 1 $\mathcal{H}\mathcal{J}$: efser crûdô.

56

Davart blaschtemas ê pleets da schmaladixtiungs.

Quell ilg quall, hôm oder femna per ilg efser dâ Dia girâfs, dê scû per ilg côrp, andiraar, marteri, sanck, playas dê Christi Jesû, per lâ bea-tifsima purscheala Maria, oder per ilgs Sointgs oder affruntadamaintg oder beffagioûsamaintg dê quels veginfs â baterlaar [p. 92] quell oder quella degien plê tgê ângûal vêdh la robba vegneir kyschtyas, tge segien terriers, oder fulaschtiars â tenour cunafchienscha deing Oberkeit.

57

Curtge eing darscheader oder dilgs dôdisch, oder ilg gebell oder schigliôh eing dilg Cumeing eing cunseilg, oder secre-tetza scôfra nerr pâleîsa.

Totts quells, ilgs quals êna sacretetza scôfren, degien â tenour cûnaschienscha dêing dreitg vegneir struffageias, tge segia vêh = d = lâ honour, facultat ner vêtta â tenour dê scû ilg falonder hô fâloô.

[p. 93]

58.

Quell ilg qual bab ê māmā, feir ê feirâ pluncta, oder quells schmaladescha, oder â fê fêtzi dêi maal.

Tôtts quells, ilgs quals veginfsen queilg â faar, degien â tenour encunafchienscha dêing dreitg vegnier kyschtyas, â tenour las circumstanzas dilg falamaint, tge segia vêhd facultât, honour, oder vêhd lâ vêtta.

59.

Davart ilgs âleitgs finaar aint oder eir â baselgia.

Hê ordinô tgê quell hôm ilg quall suainter haveir â tgiésa manoo

lâ fia [f. 94] spoufisa ê beitg dâlunga fuainter viglia e lûdevfla ysangza ainten bafselgia lâscha eusinâr = aint, quell degia fainfa gratztgia 1 *Bj*: efsen crudô, ê fuainter alloura tanct e tanct ûblya dê lâ manaar ainten baselgia dê scû foura hê mânsunô.

60

Davart mintgia fort differenzas ê dabâtts, aschibaing ainten piglier fê lâ pasch, faar faar pasch /:tge hê figeraar:/ scû ainten quella romper, ainten tge manicara dê lê cöntgneir.

Sche vegnifs â daar ilg câfs, tge eingnia, duas, treis oder plê parsungas vegnifsen ainten dischcordia ê lê batefsen léing lôter, sche eilg ordinô, tge quels, ilgs qualls, dâschpêras lê tgiatten, oder frâtânct dê scû ilg [p. 95] dâbâtt kôtzâ tier vegnifsen tapframaintg ê dâ d': hòmens degien dûschtaar, quellas parsungas, lâs quallas hēnn̄ ainten ilg schtgiandell degilg eara per ilg lour saramaint admoneir, tge ellas ainten fuôarma â ilg dreitg figereschen ê curtge eing per lâ teartza gieada vegnifs âdmonîâ pâsch dê daar, ê beitg figeraar vôtth, sche hé quell tall fainsa gratztgia 1 *Bj*: crudô, ê â tenour, tge causa della fia mala ûbadienscha, ilgs dons fufsen davantoos, sche degia ell pliannavanct â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya, curtge eing aber ainten ilg fias disûerden fûgâ, nerr raptgia, dê scû rapt = gious continuafs, e beitg oor dilg tgêa volefs laschear, nerr beitg fê render vôlefs, sche degia quell [p. 96] taall vegneir faitg perschunier. ê sche ell dê quels, ilgs qualls ainten ilg dâbâtt doschten √ /:fuainter davantada teartza admonitzgiung ê beitg figeraar volefs:/ ving plunctoo, sche degia ell piglier ainten baing, ê daschpêras ell tôtts ilgs koafchts purtaar giû, ilgs quals câusa della fia malla ûbadienscha lavafsen fê oder giêfsen; hennilg aber ilgs circumstandts beitg fearms hâvondâ, sche degilg ells ilgs profsims vaschings per il lôur saramaint admoneir, ê per agict clâmâr, e quell ilg quall beitg ilg fias miglier fleis metta dalunga dâll: oura fuainter davantada admonitzgiung quell hê fainsa gratztgia 15 *Bh*. crudô ê tenour lâ circumstanza della tgiôfa degia ell ainten nerr vêhd baing ê hônour â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya. Cur tge aber [p. 97] las parteidas tier ilg dreitg hōnn̄ figeroo sche defs ilg ellas tascheir, è anch tge l'eingnia parteida lôtra schmanzaserafs, nerr fêfs mântêir, sche degilg vegneir tâschîâ, vegnifs aber quest dâ léingnia nerr lôtra parteida surpafsô, sche degilg ellas per eing romper lâ pâsch oder â tenour ellas fê depurtô vegneir struffagiedas.

Quell, ilg quall rompa lâ pâsch, tge segia cun pleets, oder cûn faitgs, quell degia 9 *Bj*: vegneir struffâgiea. ê quell, ilg qual fôh sanck fuainter lâ pâsch faitgia, quell degia vegneir piglia giud baing êt hônour

ê pli ânnavanct vêhd la robba â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya.

61

Davart fallas dâ fanck.

Curtge eing fôh fanck â lôter, sche degia [p. 98] quell per 2 Rangschs vegneir kyschtya ê quest kaschthey oder falla degia lâ meâsa â ilg Maschrâl, ê lâ measa ailg cumeing tutgear nerr vegneir tier, degia aber enna falla dâ fanck ainten tearm dêing ônn ê meatz vegneir muvantâdâ, nerr câtscheada ê faitgia oor, ê ainten câfs tge ainten quel taimp ving lâ beitg faitgia oor, sche degia ilg lândamēn haveir pears ilgs fias dreitgs. Sumglianctamaintg degien lâs fallas dilgs goôds eâra ilg meatz â ilg Lândamēn ê lôter meatz â ilg Cumeing pertigneir, queilg hê quellas fallas dilgs homēns, nerr pievell dilg Cumeings; queigl tge aber easchters surpafsalsen oder fallas dê good tras surpafsamaints dê easchters, tge daventaar pudêlsen, quellas degien fûlêtt â ilg Cumeing pertigneir ê tanct = ê = tanct degia ilg Landamēn efser ublya per ilg fias fâramaint fumglianctas [p. 99] fallas dilgs fulaschters, aschi baing de scû dâ quells dilg lyâ oder dilg Cumeing dê treer aint.

62

Davart firêidas.

Quell ilg quâl â lôter fôh fanck, ê firescha, quell degia â tenour ilg dônn, tge ell hô faitg, â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneir struffageia ê pênoo.

63

Davart treer ârmâs, queilg hê piglier ainten mang.

Quell ilg quall têira oor êna ârma dâ tgê fôrt effe fâ viglia, quell hê crûdo 10 B. a fumgliancta pagnia hê eing fottapoaschta oder crûdô per êna [p. 100] schlaffâdâ oder per enna pugniada.

64

Curtgeing il quall dôschta vegnifs damnifitgia.

Ainten fumglianctas câfs eilg ordinô, tge curtge eing fidevflamaintg â miglier pudeir doschta, ê vennis damnifitgia, oder firia, sche degien quells, ilgs qualls cûlpevels tôttis ilgs koaschts purtâr giû e pliannavanct â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneir struffageias ê eâra las dôglianctzas purtaar giû.

65

Davart treer crâppâ.

Quell, ilg quall ainten êna differenza [p. 101] peglia fê eing crapp, ê anck tge ell fêtscha niging dônn quell hê crudô 10 B.

Curtge ell aber ilg crapp betta nerr teira oor damang, legia tge ell fetscha donn oder beitg, sche degia ell â ténour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffageia.

66

Quell, ilg quall hê parciâal ainten eing schtgiandell.

Quell, ilg quall ainten eing dâbâtt avanct tge vêir sanck vêhd ilg fias paraint dê sanck femofsa parciâll, quell hê 1 *Wj* crûdô e plîannavanct a tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir suainter tge êl fuss stô de donn degia ell kyschtia.

67

Davart quels tge hênn mâlûbadevels avanct ilg Oberkeit.

Quells, ilgs qualls avanct eing dreitg mâlûbadevels [p. 102] sê metten, degien â tenour cûnaschienscha dilg dreitg vegneir struffageias ê quellas fallas tôcchen neer partignien tier â = ilg = dreitg. vegniss eing aber dê tâl maniera â = d = efser violent, neer strepitôus, tge ilg Lândamēn e Oberkeit lâvâr = sê ftuelsen, sche hê quell tâl â ilg Cûmeing crûdô 5 *Wj*

68

Quell ilg quall sê absantêschâ, ê nâh votth beitg figeraar.

Curtge eing suainter êingnia davantada admonatzgiung, tge ell figeraâr degia, tschafsâfs giû ê vegnifs sê â sablentâr, quell hê fainsa gratzgia crûdô â ilg Landamēn ê â ilg Cûmeing 5 *Wj*:

69

Davart purtar ârmâs avanct eing oberkeit.

Quell ilg quall avanct eing dreitg cun ârmâs [p. 103] beitg cunvagniêvflas vegnifs â cumpareir, dê scû cûn enna figeir, cuntgidella ê sumglianctas, eara curtge eing purtels duâs ârmâs que ilg hê purtaar quell hê â ilg Cûmeing ê â ilg Lândamēn crûdô 1 *Wj*: sumglianctamaintg hê crudô eing, ilg quall sumaglianctâs ârmâs oder gaffens porta ainten bafselgia.

Item quell, ilg qual ainten ilg Cûmeing porta eina ârmâ, stillet, oder cûnteal ainten lâs tgiotschafs, ilg quall hô lâ teyâ mâ beitg oor = ansôm cûn ilg ftuers ilg spitz cûeartt, quell hê eara â ilg Landamēn ê ilg Cûmeing crûdô 1 *Wj*:

NB. ainten ilg starteett tûdeschtg hê ainten questt puintg quell plêtt tolchen: quest antaleyâ ia de scûoura eing stilette oder arma cûrtâ neer malvuglia cunteal.

Davart ârmas zûpâdas.

Quell, ilg quâll gâffens zûpoos vegnifs â [p. 104] pûrtâr de scû êna fisa, roba dâ fiâ, oder eing cûnteal dâ faitg, ê ainten eing sctgiandel vegnifs â dûfrâr ê eara âschibaing quell tge eing groob oder malavûrdô gâffân avertamaintg, oder zupadamaintg eara quell tge porta eing spies, hâllenbaarts, fisâs ê sumglianctas ârmâs neer gaffens, â ainten eing dâbâtt vollefs dûfraar, quell hê crûdô $\mathcal{B}\mathcal{J}$ 5 ê pliannavanct degia ell â tenou[r] cûnaschienscha deing dreitg vegneir kyschtya.

Davart pleets ingiûrioûs.

Stante tge quell omnipotaint Dia â ilg christiang hô dô ilg fias intelleig, tge ell ilg fias deir faar ê operaar, ilg tôt duffraar degia ainten hônour da Dia, ê eara ainten baing dilg fias profsim, allincûnter aber ilg capitâll innamey tier mâlpârdertas parsungas vaal, oder graadt ilg contrari ôpârêscha, ê ûscheya pufseabell tge tras schleatas, ê dê strôff meritevflas parsungas oder g = liângas, fâvêns â igls timorâts, ê innocents [p. 105] christiangs lâ loûr hônour schminueida, ê trâs pleetts ving piglieada. acciô dâmai tge sumglianctas schleats invill = gious ê taglianctas pleets legian strûntgias. Sche ordinainsa noûs, tge quella parsunga, lâ qualla dey mall dilgs fiâs profsim, tge ella fûfs ûblyada, oder stuefs raclamaar, oder tûtgier lâ bêtgiêtta, quella oder quellas parsungas degien â tenour cûnaschienscha deing dreitg vegneir kyschtyadas. Suainter aber tge â = d = eingnia parsunga hê cûnâschia dê tûtgier lâ bêtgiêttâ, sche degia quella 1 $\mathcal{B}\mathcal{J}$: esfer crudada, tge legia, tge â = d = ella vîgnia tschintgitgiâ oder laschea fiêva dê faar tûtgier lâ battgietta oder beitg. aber per enna raclamada fainsa tge nâh vîgnia enconaschia dê tûtgieri lâ bêtgietta, deigi niging $\mathcal{B}\mathcal{J}$: per strof esfer crûdô. ∞ Stuefs aber êna parsunga faar enna raclamada cûn eing palleis oder aveart saramaint, sche hê quella crudada 2 $\mathcal{B}\mathcal{J}$: e pli anavanct â tenour tge fûfs ruschanô, suainter encunaschienscha dilg dreitg degia quella [p. 106] parsunga vegneir kyschtyada. ∞ Cûrtge alloura eing, oder eingnia per lâ seonda giêda cûn deponia saramaintg stuefs raclamaar, tge legia â quell soûra, oder antecedent, oder schigliôh â = d = eing oter, sche hê enna sumgliancta parsunga dobbla pagnia, de scuoura crûdada e pliannavanct degia alla â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffagieda. ∞

Vegnis aber quella parsunga per la teartza gieada â lê vansâr, tge ella ilg fias profsim cûn saramaint stuefs scûlpâr tgê legia ilgs antecedents, oder ôters sche degia quella tâlla parsunga vêhd = baing â d = hônour

vegneir struffâgieâda, â tenour baing stimâr dilg dreitg degia eara êna fumgliaucta parsunga dâ lôhdavent tier niging ufficy per nigina pârdêtgia neer tier niginas otras tgiôsas honorevflas vegneir duffrâda.

Hê eara ordino, tge quell, ilg qual dey nerr tschangtscha mâl dilg fias profsim, tge legia maschtg[p. 107]iell oder femna, tge quell, oder quella tâla degia della anschatta della litta anfignien perfineida /: queilg fia pagnia: / ê eara ilgs koaschts della fia contrapart e per bischtangd oder gûya, tge ving ântaleitg per duas parsungas elser ûblyeada â purtaar giu.

72

Curtge ilg instanct, neer part prema fûls ainten côlpa.

Curtge eing, oder eingnia lê volefsen plânscher per parollas ingiûriousas, tge êncûnter dâ: d'ells d(r)eitg oor fûls, ê alloura ainten lefetzî beitg fûls, neer vegnîs â = d = êfser â tenour ilg deir odêr tschântscheâr, sche alloura degia quell tgi plânschâ pûrtaar giû totts ilgs koaschts ê eara vegneir, â tenour circumstangtza della tgiôsa, la quâlla fênn ell vegnîs, struffagia.

73

[p. 108] Davart schmanzasêrêar oder faar manteir.

Quell ilg quall eing ôter schmanzasêrêschâ ê fulettamaintg schefs: tê deyst mansignias, quell degia per 10 B: vegneir struffagia, vegnîs aber ilg planscheâder â haveir mântiâ oder deitg, nerr faitg lâ mansignia, sche degia ell = fetzi tôttts ilgs koaschts purtâr giû ê â quella lê soûra numnâda pagnia elser crûdô ∪ Curtge eing aber ilg fias profsim cun greavafs parôllas schmansaserescha, nerr fôh manteir, sche degia quell â tenour cunaschienschâ dilg dreitg vegneir kyschtya ∪ hê eara ordinô, tge cûrtge eing ving avanct dreitg, ê per pleets planscha, schond tge quells pleets fufsen dischurias trancter lâs parts, aber fulettamaintg êll cûn paretgias pofsa beitg âmpruâr oder faar aveir ∪ sche alloura degia eing hônorevell dreitg fânteir planct ê rischpôschts, ê faar neer ordinaar â tenour lâs parsungas [p. 109] ê elser dê quellas, queilg tge dreitg ê ruschanevell pâara.

NB. qui ving antaleitg â tenour consideratztgiung dellas parsungas.

74

Davart difshônôraar êna gioûf = na.

Quell ilg quall enna gioûf = nâ oder êna vieva difshonorescha, quell hê ûblya quella dâllo = ura ôder taimp davent, tge ilg faitg ving alla g = liêsch, oder pâleis, anfignien tge lâ pagliola hê pâlsâdâ dê fuschtentaar. pôh ell cûn ilgs paraints sê accordaar, tge êll ilg fuschtenta- maintg dê della pofsa daar ainten tgieasa, sche eilg baing ê dreitg, noûva

aber beitz, sche stôh ell élla mintigneir ê fuschentaar ainten lyâs noûva deing lûdevell oberkeit ving ordinô.

Item: curtge ênna dôna maridâda falla, tge ella lôh = trâs stuefs eir davent dilg fias hōm sche degia quella vegneir tigneida dê scû [p. 110] soûra deitg dellas giouf = nafs. √ quell ilg qual falla cûn eingnia lâ qualla schon vedavanct vêva fallôo, quel degia daar â = d' = ella ilg quater noûva ell baing painsa, ê queilg dilg taimp dâvent, tge ilg fall hê vegnia scûcart anfangnien tge lâ pâgliôlâ hê pafsâda, ê quell hê â nigina ôtra falla ûblya √ ancchâloura âdegniâ curtge eing falla cun eingnia tge quella segia dâ tgê stanct, tgê ellâ segia, sche hê quell ûblya dalunga suainter la pagliola ilg ûfanct dâ piglier ê treer = lê dê scû eing bab hō dâ fâar oder faar degia. √ hê ordinô, tge cûrtge eingnia per saramaint dâtt eing unfanct â = d = eing /: queilg hê tge ilg unfanct segia fia:/ ê quell beitz cûntaint fûfs, sonder ilg faall lênn eing ôtter volefs impôner, sche degia eing ludevell Oberkeit ainten quella tgiosa oder câfs faar queilg ell baing painsa, oder queilg tge ell baing schmingnîâ â tenour las circumstangdzas dellas tgiôsas; ê â tenour eing cun clêra e sûfficienta vardaat mêtta avanct degia quell haveir ê galdeir [p. 111] tge hê, efser favoria.

Item: lâs pênas, pâgnias, nerr strôfs per ilgs sôurs nomuôos muteifs, hê dê cataar ainten ilg plâtt oder fylg = folio 158, e artetgiell 113.

75

Quell ilg qual tgiatscha fy = â = d = eing gôod.

Quell ilg quall tgiatscha fy = â = d = eing gôod paac oder bleâr, tge lôh trâs â = d = eing lûdevell Cûmeing dônn vegnîfs faitg, quell hê fainsa gratztgia 10 B): crûdô ê â tenour ell dônn havefs faitg, degia ell pli annavanct â tenour encunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya.

76

Quell tge eing litigious schtgiândell anscheva.

Quell, ilg qual eing schtgiandell scûmainsa [p. 112] cun pleets, oder cûn faitgs, quell, oder quells hênn ûblyas tôtts ilgs koaschts dâ pûrtaar giû della anschatta anfangnien lâ moart dilg hōm e queilg â tenour encunaschienscha dilg dreitg.

Quel, tge comittes eing fall ê cun robba nâh havefs beitz dâ payer, oder niginâ figiertaat survegnîfs, quell degia ainten baing ê = d = honour â tenour cunaschienscha dilg dreitg vegneir struffagiea ê pli annavanct degia â quell nîh fidangtza, nîh saramaint per ilg havegneir vegneir cunaschia.

Quell tge falla ê nâh ferênda beitg, oder semetta beitg fôtt.

Hê ordinô, tge quell ilg qual eing delict hô cumefs, oder cûmêttels ê nâh vôtth beitg se fottametter, ê cun dreitg nerr fantienstgia pearda sche hê quell tâl per mintgia [p. 113] fûrsprecher 4 plaperts crûdô lainsa lâ falla, ê speisas dâ dreitg, ilgs quals plaperts tôcchen nerr partignien tier â ilg Oberkeit ∞ Curtge aber ilg Landamēn oder ilg gēbell vegnîsen â planschêr encuncter eing, ê alloura perdefsilg, sche ftonnilg ells ilg koascht de dreitg purtar giû.

NB. quell pleet fê fôura fûrsprecher: hê bischtanct.

Quell, tge per eing else, oder baing eing faramaint ftô faar.

Hê ordino, tge cûrtge eing per eing else, oder baing ftûefs faar eing faramaintg, sche degia $\hat{a} = d' =$ ell tearm vegneir dô, tge ell pofsa baing fâ partartgier, anfignien ilg teartz dê avanct meatz dê ainten ilg quall dê êll alloûra ftoh faar ilg faramaint, sche ell nâh fê hô beitg ôter partartgea. Sche aber $\hat{a} = d =$ eing [p. 114] ving cunaschia ilg faramaintg, sche eilg ordino, sche ell viglia faar, pofsa ell faar, noûva beitg sche pofsa ell furdaar ilg faramaint alla contrapart, tge quella pofsa faar ê hô ell, quell ilg qual, â ilg qual alla antschatta hê vegnia cunaschia tier ilg faramaintg, lâ lettgia, sche el vôtth ilg faramaintg dêponnêr, sche pôh ell [patzi ner tearm haveir anfignien ilg teartz dê dê scû fê foûra hê deitg ∞ Sche aber ell alla contrapart vôtth ilg faramaintg furdaar, sche degia ell haveir lâ lettgia fenn ilg puncto suainter trattgia fantienstgia oder piglier lâ lettgia, sche el fetzi ilg faramaint viglia faar oder alla contrapart quell furdaar, ê quell, ilg quall ilg faramaintg degia faar, quell pôh haveir tearm dê scû fê foûra dilg faar, oder tralaschear.

NB. quell â puncto suainter tratgia fantienstgia vôtth deir: â puncto suainter efser ancunaschia ilg faramaintg, degiell piglier lâ lettgia:

[p. 115] Dê = fcû dovesfs oder degia vegneir fê depurtô
avanct ilg Cûmeing.

Cûrtge ilg Lândamen, ilg statthalter, oder schigliôh eing vasching, nêrr fulaschtier ansatgê avanct eing lûdevell Cûmeing vegnîsen â purtaar, sche hê mintgintg ê scading ilg qual fenn ilg Cûmeing vegnîfs oder ving dumandô ublya per ilg fias faramaintg tier quella tgiôfsa dê cûnsg = lier queilg tge $\hat{a} = d =$ ell baing paara ê dâ lôh davent tascheir ê quells ilgs

quals vegnîsen dumandôfs lâschear baterlâar. fênn quell meini aber, tge ving lâ pluralitaat, tier queilg degia vegneir raschtô, ê fleisâmaintg vegnia fuainter.

quell aber ilg qual fuainter ell efser admoniâ avanct ilg Cumeing beitg tâschefs, beitg tâttlâfs, oder beitg volefs vegneir fuainter /:tgê hê beitg sé conformaar alla pluralitaat:/ quell [p. 116] tal degia dâlloûra davent lainfa gratztgia per eing *Wj*: vegneir struffagia, ê pli annavanct â tenour lâ fia malla ûbadienscha vegneir struffagia ê kischtya, e quell ilg quall avanct ilg Cûmeing ving domandô, quell pôh eara ilg fias mein icûn prudientscha ê perdertetza dêir ê curtgîn stôh faar ilg meren, tge legia dâ tigneir fê ilg mang oder lâs vouschs de dûmbrar, sche degia mintging per ilg fiêas saramaintg efser ûblya lâ fia vouch da daar noûva ell ruschanevell schmegniâ oder dé scû â = d = ell ruschanevell pâra.

hê eara ordino tge ainten ilg nofs Cumeing degia anqual eing maschtgiell per tgiefsa oder per cásfâll pudeir vuschagiêr, nerr daar voûsch, ê beitgia plê. ∞ Cûrtge fûfs enna tgiosa dâ gronda importangtza dê purtaar avanct â = ilg Cumeing, sche degia mintging, ilg qual pôh beitg daar vouch ê eara ilgs fulaschtiars baings tge ells servîsen ainten lâ teârra anchaloura zapaar giû. quell, ilg quel scoufra, oder paleisa [p. 117] queilg tge ving faitg avanct ilg Cûmeing, cûrtge eing Landamcn giveischa, neer domonda, tge queilg degia vegneir tâschia, quell dègia â tenour cunaschientscha dilg dreitg vegneir struffagia.

80

Davart ênna defenstgiung, ilg pô = fêfs dê mintigneir. =
NB. ôfsâ ving deitg præscripstgiung.

Enna defênstgiung /: queilg hê præscripstgiung:/ dâ deingnia tgiefsa hê, ê degia efser 12 ônns 6 eamdas 3 deis. ∞ Curtge êing aber fûfs traitg oor dilg pâêis e ainten cûâart oder lûng taimp vegnîs, ê cûn breâff ê lâgiâl, clerâs ansagnias oder tras persungas de consideratziung, ciô = hê dê fêdê ê dê temâ dâ Diâ avonda fâschefs haveir, oder avongdâ mûfsâfs fê, sche degia â quell ilgs fias dreitgs efser præservôs vêh dâ tôttis quells, vêh dilgs quals ell enna prætenstgiung hô, zûar adègnia â tenour cunaschientscha dilg Oberkeit.

81

[p. 118] Cûrtge eing êaschter sâmareida ainten nofsa Teârra.

Eing ilg qual ainte nôfs Cûmeing pèglia dônna, neer pigliafs dônna, quell pôh queilg, tgê hê tgiosas muvaditschas âvanct mang manaar davenct, aber sufficientamaintg qui ainten nofsa teâra figeraar a fias taimp dê turnantaar ∞ baings schaschangds degia êll beitg muvantaar avanct dê e

ônn ê aschibaing tgê dê ê ônn fufs pafsô ê êll cûn lâ fia dônnâ nigings unfancts hô, sche degia êll lâ robba schafchancta dêlla fia dônnâ fainsa fias cûnfeilg ê dilgs profsims paraints dê = d' = ella cûntantiênscha beitg schmûntaar davent. √ hôn ilg ells aber unfants ânsemell, sche pôh ell quell fôns, ner robba treer dâvênt tge legia lâ fia dônnâ ê paraints dê dêlla cûntaints oder beitg; ancchaloûra tge ell lâ fia dônnâ figerescha fufficienta [p. 119] maintg per sia facultât à tenour de scû se fôura hê deitg, ê dê quella sôrt, oder specia, tge ell hô vandia, eara cun della fumgliancta specia oder efser, tge vignia figérou.

82

Dâvart daar ê piglier tschâins.

Quell ilg qual daneer blôtt per tschâins amprestta oor, oder otras fumâs ainten tschâins andretza sê, quell degia beitg piglier plê tschâins, tge annual per mintgia Rângsch 3 X₂ queilg curtge ilg debitadour fenn quell dê fênn ilg qual crôda ilg tschâins, porta ilg tschâins ainten daneer blôtt. fûfsilg aber tge ilg debitadour ilg tschâins beitg ainten daneer blôtt fênn dê ê tearm dê scû sê fôura hê declarô vegnifs â mettêr, sche pôh ilg Creditour alloura da lôh davent treer oder far quinct 1 bz per Ransch, e ple beitg √ queilg aber tge partignia tier â tschâins [p. 120] dâ fôns per fons ratschieat, tschâins dê lêchen oder livell breaffs dâ tschâins queilg ving laschea ainten ilg fias krâft ê inpregiûditgiedas, oder inpregiuditgyâ; e quell, ilg qual peglia plê tschâins, tgê dê queill scû sê fôura statt screitg, quell degia fainsa gratztgia per mintgia 20 R: eing $\mathcal{B}\mathcal{J}$: vegneir kyschtya.

Quell, ilg quall aber vôtth laschear payear ilg tschâins cûn faing, granêtza, pulmaint, biêschtya, oder schigliôh cun otra valeta neer rôbba, sche degia queilg tge ving dô, nerr piglia vegneir stimô alla valletta dilg dâneer oder scû per ilg daneer blôtt √ sche aber zûpadamaintg plê tschâins vegnifs piglia oder dô, sche degia ilg debitadour oder creditour per lâ pagnia de scû sê fôura vegneir kyschtya. √ e cûrtge eing vêgnifs â deir giu ênna sôma oder voleir quella payear schônd: daneers pôhfsa ell beitg survegneir dâ payear, sonderen ell viglia daar dâ queilg tgê ell hâgia â tenour [p. 121] startêtt della tearra oder â tenour paitgs de scû trancter dêd = ells faitg havêlsen ê alloura, sche ilg creditour beitg vôlefs scôder tge ell lâ sôma pli dey lâschâfs fainsa scôder dê queilg tge ilg tearm lâscha tier, sche hê ilg debitaour beitg ûblya pli annavanct dê payer tschâins, sche ell beitg dâ volontaas payâ.

83

Davart breaffs dâ tschâins.

Breaffs dâ tschâins degien vegneir faitgias per R: 20 eing R: tschâins, ê nigina breaff degia lôtt vegneir sagellâda, e cûrtgê ilg unterfand speir

tschains vegnifs, sche hênn ilg ilgs stimidours ûblyas â ilg signôur dilg tschains é per lâ fia sōma, é per ilg tschains crûdô per ilg teartz phênig lâ fia figeretza dâ stimaar.

Curtge aber ilg underpfand ainten quell [p. 122] taimp neer tearm ainten ilg quall ilg taimp neer tearm hê faitg, â tenour fuôrma tras ilgs ordinoos, oder substituyas stimidours hê stimo, é ûfcheya breaff ê sagial endritzô lê sche degilg tier queilg raschtaar. ∞ Quell ilg quall alloura êna breaff dâ tschains cun f: h: bieaschtgia vôtth faar, quell degia quella bieaschtgia, é lâ figiaretza tras ilgs substituyas stimidours lâscheaar stimaar ainten lâ valêta dê scû ilg vandader, é cumprader vignien paregnia.

84

Davart paitgs é scûmefsafs.

Hê ordinô, tge queilg tge ilg hom ampurmetta ê tschangtscha, queilg degia ell mintigneir é staaar aint, â riserva las scûmefsâls oder ilg metter queilg hê navôtth e eing nâh hê beitg ublyas dê lâscheaar valeir sche ell beitg voluntariamaintg vôtth.

[p. 123]

85

Davart ilg maâl tigneir tgiefsâ.

Hê ordino eara, tge quell, ilg quell vegnifs â martgiedaar, tge galanta g = liôct, neer parsungas ilg lour stuefsen peardar, quell degia â tenour cûnaschientscha dilg dreitg vegneir kischtya. é degia eing Oberkeit eser ûblyas per ilg lour saramaint, tge ells maschtrâll é girôos pôrten, baing dê vurdaar tier, sche eing plê oder dâ plê vegnifs â martgiêdaar, dê queillg tge lâ fia facultât treer, oder schtender pûdêfs, eing tal avanct dreitg dê citaar é dâ = d = ell ilgs fias quintes dâ piglier lê, pernôtth beitg galancta g = liôct ilg loûr perder stuefsen, é accio beitg plê vignia martgiado, dê queilg lâ facultaat dâ mintging purtaar possa.

86

Quell, tge vôtth renuntstgiewar êna jerta.

Hê eara vegnia stâtûya, tge curtge dâtt ilg cafs, tge eing môra, ilg quall ainten maniera hâvefs tignia tgiefsa, tge ilgs fias yrtavels fufsen ainten dubitangtza dê eir ainten liearta, oder beitg, sche eilg ordinô, tge ils yrtavels posen haveir 15 dêis spatzi dê lâpartartgiewar dê eir ainten liêarta oder beitg. ∞ dêylg aber ells ainten quells 15 deis beitg â ilg maschtrâl oder Landamen oder Oberkeit, tge ells viglien renuntstgiewar liearta e beitg ainten quella staaar aint, sche stonnig ells dê lôh davent staaar ainten liearta é â galancta g = liôct ainten nôm dê = la ierta daar pleett e faitg. Sche eing aber eing qui ainten terra yearta e beitg [p. 125]

ainten quell taimp, dé scû lê fôura deitg, fûfs ainten lâ tearrâ, sche degia â quell ilgs fias dreitgs elser riservoos anfangnien ê aschi prescht tge el ving â tgiefsa, zûar ê ainten câfs sche ell havefs niging $g = \hat{u}$.

87

Davart ilg $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ r.

Quell, ilg quall $t = gi\hat{o}i\hat{a}$ ainten nôfsa tearra quell hê fainsa gratztgia per mintgia gieda crûdô 1 $\mathcal{B}$: ê eing $t = gi\hat{u}y\hat{e}\hat{a}$ dar eâschter degia figeraar tier ilg dreitg, ê éara per mintgia gieâda tge ell $t = gi\hat{o}i\hat{a}$ oder havefs $t = gi\hat{u}i\hat{e}\hat{a}$ per 2 $\mathcal{B}$: vegneir kyschtya. $\curvearrowright$ quell ilg quall ainten fia tgiefsa lâscha $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ r, quell hê fainsa gratztgia crûdô 2 $\mathcal{B}$: $\curvearrowright$ e quell, ilg quall tier cûnseilg [p. 126] $g = leisch$ oder aggigt /: queilg hê gidaar:/ datt tgê ainten nôfsa giurisdixtgiung vegnifs $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ e eara quell tge tgeârtas oder daats porta, quell hê fainsa gratztgia 1 $\mathcal{B}$: crûdô.

Ainten mintgia vischnanchâ degia eing vegneir ordinô, ilg qual las fallas dilg $t = gi\hat{a}$ teira aint, las quallas fallas degien elser lâ measadaat dilg Cûmeing ê lôtrâ measadaat â quell tge teira aint tier pertigneir. $\curvearrowright$ pliannavancet eilg ordinô, tge per ilg $t = gi\hat{a}$ ê scûmêfsâfs /: queilg hê metter:/ oder per differênzâfs las quallas oor dâ queilg vegnifsen â nêscher niging dreitg ê raschaung degia vegneir tîgnia. vegnifs aber eing â voleir lê gravagieâr caûsa queshta, e la fia contrapart ainten eing ôter lia tier ilg dreitg nerr avanct Oberkeit anvidaar, sche degia quell tal fainsa întêrvâll per 1 $\mathcal{B}$: vegneir kyschtya, lâ quala falla degia [p. 127] â ilg Cumeing tier pertigneir $\curvearrowright$ ê curtge eing â deing ôter ampreschta dâneers fenn $t = g = i\hat{u} = ie\hat{a}$ r queilg hê per $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ r, tge ell lâvefs, tge quell, ilg quall peglia, cun quell daneer vegnifs â $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ r, oder $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ r volefs, sche hê lôter, quell tge peglia, beitg ûblya dé turnantaar quell dâneer, sche ell beitg dé bunga voluntaat vôtth, vegnifs eing admônia, tge el ilg $t = gi\hat{a} = \hat{a}$ dovefs lâscheâr, ê ell beitg fôh, nerr lascha, sche hê quell tâl tier la fôurnomnada pagnia anck 15 B. crûdô e pli annavancet degia ell â tenour ancunaschienscha dilg dreitg vegneir kyschtya.

Ilgs $t = gi\hat{u} = ie\hat{a}$ ders degien deing oberkeit fainsa intervall ê fainsa gratztgia vegneir struffagieas. ancchaloura oder tier tôttis ilgs $t = gi = a\hat{s}$ per daneers oder dâ mintgia sortt $t = gi = a\hat{s}$ per daneers hênn fôtt lâ numnada pagnia scûmandoôs.

88

[p. 128] Tôttas differenzas ê mâlfaitgs degien â deing

Landamēn ê oberkeit vegneir palesâdas.

Quell, ilg quall tge hô raschieat faramaint, quell hê ublya vârtêt

dilg fias raschieat saramaint â ilg Oberkeit tôtas differenzas, dâbâts oder schtgiandells dê representaar, neer daar aint. quell aber, ilg qual nôh hô beitg raschieat ilg saramaint quell degia eâr tôt las differenzas é dâbâts ad' ieng hônôrevell Oberkeit daar aint queilg tgé ell hô vâsiâ oder santiâ sche ell per queilg, oder da queilg deing Landamēn oder Oberkeit ving dumandô â riserva ainten tgiôfsâs las quallas â = d = ell sêtzi voh tier ∞ Quell ilg quall eing malfaitg oder tgiôfsa malfaitgia setz = anparsunga vêhsa oder saintâ, tge ell hagia retschieat ilg saramaint oder beitg, tge segia mâschtgiélls oder femnas, ils quals, [p. 129] oder las quallas foûr dâ 15 onns hēnn vylgs, oder vy = g = lîas, quels oder quellas hēnn ûblyeadas nerr ûblyas queilg dê palêsaar â ilg Lândamēn é Oberkeit, e beitg dê tascheir.

89

Davart lâ floûr nerr freitg.

Hê ordinô, tge ainten ilg taimp, tge lâ granetza hê madeirâ, sche degia ilg seâl â ilg grâng vûrdaar oor 12 deis é eing grang â lôter grang 6 deis. ∞ curtge eing aber hâvefs dreitgs dâ = d = eir tras eing baing, é ilg patrung dâ quell baing volêls éll beitg lâschear eir trâs, schond: lâ fia granetza segia beitg madeira, sche degilg ells clamaar duas stimidours e lour differenza laschêar vûrdaar é quell, ilg quall hô ilg tiert, quell degia lâ paya dilgs stimidours pûrtaar giu. Cûrtge êna vé = iâ tras eing baing stôh vegneir [p. 130] faitgia, sche degia ilg patrung dê quell baing vegneir admonia, tge ell lâ ve = ia fêtscha â tenour ilgs fias dreitgs. fôh ell lâ vé = iâ aber beitg, schî pô âlloûra fēnn ilg manck donn êna ve = iâ vegneir faitgia cûrtge aber lâ flour oder ilgs freitgs hēnn madêirs, sche eilg obligatzgiung lêing lôter vé = ia dâ fê daar traas grang, seâl, faing, raschdeiff, é oters freitgs, anchaloura tge vignia 12 ê 6 deis vurdô oôr e quell tge fôh êna veia, quell dêgia quella floûr fatgientaar é eara cûleir.

90

Davart fûrsayear.

Cûrtge eing â lôtter fûrsayâ â tgieâfâ oder â Cûlm e nigina differenza per ilgs tearms é terminatzgiung hê, sche degilg tôtas duas partzs piglieir dâs stimidours ilgs doñs per [p. 131] sarâmaintg dê faar oor, sumglianctamaintg êara per ilg âraar.

91

Davart âraar ilgs eêrs.

Hê ordino, tge degia vegneir fûltgia é âroo ainten bungaa part, dê seû dâ vigliamaintg ên nôh. Quell aber, ilg quall fēnn sôm dilg fias êer

hô eing riévêu oder êna publica ve:ia, quell pôh â quell eer ainten ilg teartz ônn eing baing grond foiltg bitaar = fê oder manaar = sê de feu hê lîsangtza. ∞ Quell, ilg quall aâra, quell degia ântûêrn = ântûrnn ilgs tearms lâ lûngetza dêing pêh laschear ∞ crytg, oder tschîsdô, beitg aarô, ê quell ilg qual queilg trapafsa, quell degia â ilg Cumeing mintgia gieda efsêr crûdo oder crudaar 1 B): NB: quella publica vê = ia ving antaleitg êna ve = ia tge ell ê ôters pâfsên.

92

Davart lâ vê = ia tier eing baing.

Hê ordino, tge quell, ilg quall cun manadeira vôtth eir tier nerr ainten ilg fias baing, quell degia dûfraar lâ strâda pûblichâ tanct annavanct de scû ell quella pôh dûfraâr, sche ell aber oor dâ quella stôh eir, sche degia ell êir sênn ilg fias baing, stôh ell aber êir sênn baings dâ dôters, sche degia ell eir senn ilg mênder baing â tenour ilgs sias dreitgs, ainten bunga part, ancuncter tgieasa, ê quell ilg quall queilg surpalsafs, tge lôh tras â = d = eing vegnîfs faitg nerr davânto dônn, tge segia â tgieasa, oder sênn ilg côlm, sche stôh quell, ilg qual ilg dônn havefs faitg quell dônn purtar giu. ∞ degia ilg eir ainten ilg baing efsêr dê scû cûn ilg vegneir oor dâ quell.

Quell ilg quall f: h: graschâ sênn eing baing vôtth manâar, quell degia quella sênn quel manaar ainten neer dilg taimp tge g = liêh oder hê neiff [p. 133] oder dilg taimp, tge ilgs baings nerr fôns legien figts, sênn ilg mauck dônn.

pliannavanct êilg ordino, tge niging trancter neer daschpêhras ilgs tearms sênn nigings flaitgs degia anschêver â faar môuschnâ, sonder quell tgi votth anschever êna mouschna, quell degia sênn ilg fiâ anschever êna tschuntgieâfsma dê lûfrancts dâgliungsch davains, nerr davent dilgs tearms.

93

Davart ilg ansuâar ê âvafs manaar.

Cûrtge ainten nosa giurisdixtgiung ê Cumeing hê da basings ainten beyschâns trâs eing baing oder flaitg âva dê mânaar ainten eingnia vischnancha, sche hê ilg patrung dilg baing ûblya l'ava tras ilg fias flaitg dê laschear manaar, âncchâloura tge lafs fofsâfs oder doitgs [p. 134] vignien cûn fleîfs cûeartas, oder fâtngias oder faradas aint. ∞ tras eing err degien ilgs beyschans tanct oot vegneir mels ainten tearra, tge ilg ârâder pôfsâ quels beitg tangscher nerr tûtgiar ∞ tras albieârts aber oder dâschpêhras ilgs albieârts degia l'ava vegneir manada â tenour cunaschienscha dilg dreitg, nerr giûscht. ∞ nôuva aber ilg basings dûmondâ, tge l'ava trâs eing baing,

fênn ilg quall hé anck ilg freitg, ftûéls vegneir mânâda, sêhe hé quella vischnancha ublyêda ilgs dônnns dilg patrung dilg baing dé purtaar giû â tenour schminaar oder cûnfeilg dé hônorevflas galanctas persungas. ∞ curtge â deing fênn ilg fias baing rompa oor âva, sêhe ell pôh vegneir paregnia cûn quells dilgs flaitgs circumstangts dé ansemlamaintg quella metter fôtt tras [p. 135] ilgs baings anfignien lâ paschtgêirâ, sêhe pôhnilg ells faar, nôuva aber beitg, sêhê pôh mintging quell' = âva trâs eing fôfs manaar ainten ilg flaitg d' = lôter fênn ilg mank dônn. âva aber lâ qualla rompa fê ainten eing âlbieart, sêhe pôh mintging quella metter fôtt fenn ilg mender dônn. pôh aber eing beitg vegneir paregnia cûn la fia contrapaart, sêhe degilg ells clamaar duas stimidours ê nouva tge quels décidên l'ava, sêhe degilg tier queilg raschtaar.

Pliannavanct eigl ordinô, tge quell ilg qual hô dreitgs dé ansuâar, tge legia â tgieasa oder â cûlm, ê ell cûn ilgs fias compertinents beitg fôh vegneir paregnia, sêhe pôh ell quell = âva lâschar parteir â cunaschienscha dé galancta = gliôct. ∞ ilgs doitgs nerr fofsâdafs della ava â tgieasa degien beitg pli lâdâs efser, tgê deing pêh lung [p. 136] ê fenn ilg cûlm tenour lâ cômoditâat dell = ava fênn ilg mender dônn.

94

Davart ilgs teârms.

Hê ordino, tge mintging legia ûblya ainten parschienscha della fia cûntrapart, ê confinants antuern ilgs fias baings â tgiefsa ê â cûlm dé mêtter tearms de crâpp, ê dâ daar tearm ainten ilg ônn dé quest onn ânfignien ilg dé dâ f: Gion Baptista dé efsequeir, ê quell ilg quall beitg mitéfs têarms dé scû soûra he deitg, ainten tôts ilgs baings â tgieasa ê sênn ilg cûlm, quell degia alloura per mintgia baing, tge he beitg têrminô fuks ailg Cumeing efser crûdô 1 *Bj*:

95

[p. 137] Davart ilg pindraar ê bûêlaar.

Hê ordinô tge ainten tge taimp, tge ilg fôns legia liber, sêhe pôfsa la f: h: biestgia fênn quell buêlaar a tgieasa e fenn ilg cûlm e mintging degia lâ sia bieschtgia câttschear nerr faar eir oor dilg fias ûvilg oder oor della vischnanccha ê beitg pliânnavanct ê degia ainten quels taimps ainten ilgs qualls hé buâll niging lâ f: h: bieschtgia faar êir oor oder giû dilg fias baing, sonder lâschar buâlaar. â riserva: dâvent dâ quell = onn = dâ martza degia nigina ê dâ nigina fôrt dé biestgia fênn ilgs eers pudeir eir ê eara beitg buâlaar. ê degia ilg fâlteêr sêhe ell pendra bieschtgia manettla

per mintgia teschta hâveir nerr pûdeir pigliear 1 ſ . ê per eing bieschtg grôfs per teschta 3 ſ : ê per eing tgiavall 1 schilling [p. 138] per eing tgiavâll aber sur noitg 2 schillings. $\curvearrowright$ Curtge aber ilg patrung dilg bain vôtth pindraar, sche pôh ell fumglicantamaintg pindrar, vôtth ell aber beitg vegneir vêh = d = ilg fpênder, sçhê pôh ell ilgs fias dons lâschear stimaâr dê scû da vigliamaintg ên nôh hê stô lisangtza. e baing tgê ilg saltêr pendra, sçhe eilg anccaloura â quell, ilg quall ilg dôñ hô pidya ilg fias dreitgs riservô, queilg hê per ilgs fias doñs. $\curvearrowright$ Cûrtgê eing bieschtg manedell easchter ving pindrô, sçhe pôh = ilg per mintgia peer vegneir piglya 1 X, ê per bieschtgia grôfsa per ênna teschta 6 ſ : è per eing tgiavâll 1 Schilling ê sur nôitg 2 schillings, hê qui tier aber dê observaar, tutgiont tier â ilg pindrâr, tgê nous degien tigneir ilgs easchters dê scû ells tignien nous.

[p. 139]

96

Davart vender, ê cumpraar biêschtgia.

Hê ordinô, tgê quell ilg quâl cômpra bieschtgia, ê tgê â = d = ell quell, oder quella bieschtgia ving neer vignia dâda fainsa diffêtt ê per fângâ ê prescht suainter ving câtoô, tge quell biêschtg legia cûn menda, sçhe degia ilg cûmprader ainten tearm dêing meifs â ilg vandader faar â faveir, queilg ainten tearm dêing meis ilg avisaar tge ell quell bieschtg pusçpêh peglia ânavoos, sçhe aber ilg vendâder queilg beitg vôlefs faar, sçhe degia ilg dôñ â qui ainten lâ tearra â tenour cûnseilg dê galancta gliocet nerr parsungas vegneir faitg oor. sçhe aber ilg cûmprader beitg ainten ilg taimp dilg meifs dê scû foura deitg âvisêscha sçhe = ell dâvent dilgs fias dreitgs â risersâ per ilgs sequents pintgs.

[p. 140] vâtngias, las quallas beitg fôhñ fênn oder ainten quell taimp dê scû ainten ilg martgêa hê vegnia dô = aint, ê tgi plê dê 18 deis vegnifsen â surpurtaâr, tge dê scû ilg taimp hê dô = aint, sçhe degilg leing dê cûn lôttêr per mintgia dê 1 schilling dilg vandader â ilg cûmprader vegneir bunifitgiâ, sçhe aber angual 18 deis vegnifs surpûrtô, sçhe hê ilg venditour navôtth ûblya dâ bunifitgieâr. $\curvearrowright$ Quell ilg quall aber compra bieschtgia masâgningniâ ainten tearra, nerr oor tearra, quell pôh haveir ilg fias rêgrêfs dê = âd' = onn ê cûrtge ilg bieschtg ving mâtzoô oder sçhig = liôh voh alla malôura sçhe degia ilg cumprader clamaar duas homens, ê ilgs dons oder maulafs laschear visitaâr, ê â tenour ell doñ stô haveir oder â tenour ilg dôñ, tge ell stô piteir, sçhe stattilg ainten cunaschienscha dê gâlants homens $\curvearrowright$ ancchaloura versa ilgs easchters dê tigneir ilg gegenrecht, tgê hê vice versa.

Davart faar teschtamaints.

Niging testamaint degia haveir ilg fias krafft oder vigour sainsa faveir ê volontaas dilgs profsims paraints. queilg tge aber cûn ilg loûr cunseilg ê cunsêns ving testamentoo, oder faitg sê, tier queilg degilg reschtaar.

Eing âleitg, oder parsungas matrimonialas, las qualas hônn tignia tgiefsa ansemell ê nigina discendenza propria hôñ, quells pôhñ leing lotter ânqualltgiôsa fâ faar sê ainten taimp de bunga fanadâtt e bung farschtand nerr intelleitg dê scû eara cûn cunseilg dilg oberkeit.

Davart sagelaar breafs.

[p. 142] Hê ordinô tge nigina brêaf degia cûn ilg sagial dilg Cûmeing vegneir sagellâdâ ooravanct tge la segia avanct eing hônorevell dreitg, oder avanct ilg Landamên ansemell cun duas giroos, ê tge lâ breaf vignia ligeida avanct ê cun cûnsentimaint dê tôttas duas parts.

Davart quells, ilgs quals teirên oor, oder tge vignien ainten nôlsa têarra.

Quell ilg quall ainten ilg nôfs Cumeing hô tignia tgiefsa ê teira oor dâ quell, sche stôh quell tall per eing ônn antiêr suainter staar aint dâ baing ê dâ maal, curtge aber eing easchter, ilg qual ainten ilg nôfs Cumeing hândlegia, lavoûra nerr sumglianctas tgiôfsâfs fôh ê vôlefs se schântaar, quell degia cumpareir avanct ilg Cûmeing, Landamên e Oberkeit, ê schi â = d = ell ving acconsentiâ, qui ainten ilg [p. 143] Cûmeing dê pudeir itaar, nerr tigneir tgieasa; sche degia ell à ilg Cumeing per sias saramaint vardaas ê fidiltaat purtaar; ê degia eing ilg qual hô bieschtgia daar annual â ilg Cumeing 3 cârungas, queilg he crônen, e quell, ilg. qual nâh ho beitg bieschtgia ênna cârûnga.

Ainten ilg nôfs Cumeing degia eara niging ilg quall vôlefs sê âmplantar quartiroo vegneir, oder quater dô, sainsa faveir, ê cûnsens dilg Cûmeing, oder Oberkeit. quell, ilg quall queilg vegnifs â surpafsaar, quell degia per eing *Bh*: vegneir kyschtya e sche â ilg Cumeing oder â particularas parsungas tras queilg eing dônn davantêfs, sche degia quell tâl quell dônn purtaar giu.

Cûr tge ing cûmpra qualtgiôfsâ dâ queilg tge ving pûrto antuorn.

[p. 144] Hê ordino, tge dâ tge fort dâ marcânzeya, tge ving purtô antuorn, ê eing votth cûmpraar sche pôh ell cûmpraar ainten manieara dê

scû ell cûn quell tge hô vanaal ving pareguia; ancchalôura sche fûfs eing fusch = pect dâspêras, sche hê ell ublya âilg Landâmen dê representaar, ê â ilgs fias cûnvischings representaar ê déclaraar. fâvefs alloura eing fuainter dâar ê dêfs clêras oder sufficientas ansâgnias, tge quella marcanzeya oder tgiosa fûfs fia, sche hê ilg cûmprader ûblya â quell tâll queilg dê metter ânmanng.

Ainten ilg fantieri degia niging ânsâtge hâveir vânaâll, ê quel ilg qual vegnifs admonia, tge ell lâ fia robba oor dilg fantieri porta, e beitg dalunga porta, quell tâl hê fainsa gratztgia crûdô 1 $\mathcal{B}$:

101

[p. 145] Davart ilg pâschtg, bûal della Bieschtgia oder quella paschantaar.

Dâ nigina fort dê f. h. bieschtgia degia eir ainten taimp dâ staat lênn ilgs baings oder fôns â riserva eing bôff oder eing pêr bôffs pôhn vegneir lênn ilg prôo d = ell = acchla daschperas lâcchla pâschantoos, â schigliôh oter beitg; antuorn lâ reês:tgia hê scumandô per mintgia teshta dâ tgiora ê otra bieschtgia fôtt lâ pagnia de 1 $\mathcal{B}$. degien eara ilgs tgiavâlls vegneir mêfs ainten l' alp, tge tôtts avanct la fêschta dâ S: Peder legien dâvent, a riserva eing Lândâmen; quell pôh eing lênn lâs nofsas âlps haveir â = dâlp, schigliôh degien tôtts efser dâvent dê scû foûra hê deitg ê noûva beitg, sche degilg per [p. 146] mintgia tgiavall â ilg Cumeing 1 $\mathcal{B}$: efser crudô; ênavotta tanctmanng metter dâvent.

Ainten ilg auctôn degia niging cûn lâ fia bieschtgia midar oor dilg côm avanct ilg dê dâ S: gâll oder St: gailg. Sche dilg Cumeing, caufsa dê schleata oôra nâh ving beitg lubya, ê schigliôh quell ilg qual trapafsa, quell degia per 2 $\mathcal{B}$: vegneir kyschtya.

102

Davart ilg lâdâr.

Hê ordinô tgê lênn ilg côm degien ilgs proôs beitg pudeir vegneir lâdoôs anfangnien 8 deis fuainter, tge las vâtguas hênn giu dêll = alp ê â tgieasa 8 dêis fûainter ilg dê dâ S:t Mitgtgeâll. ê quell, ilg quall surpafsa, quell degia efser crûdo 1 $\mathcal{B}$:

[p. 147] 103

Quell, ilg quall compra giû â = d = eing = oter êna fôma.

Hê ordino, tge sche eing dâ dêing ôter cômpra giû enna fôma, tge quell legia eing terrier oder fulaschtier, sche pôh ilg debitadour â ilg

cûmprader ilg fia puscpêh turnantar, de queilg tge êll per lâ sôma hâvefs doo oor, dâ tge fort tge fufs sto vâlêtta oder dâneers, hê aber ell ilg debitadour beigt ainten stanct nerr pufsangtza, ê tge ell pli bugient volefs payear ilg amprēm creditour, sche hê ell beigt ûblya quell dilg dâvoos, ilg qual hô cûmprô = giu lâ sôma dâ payear sche ell beigt vôtth ∞ ê ainten câfs aber tge ilg debitour quella cômpra volefs lâschar per bunga [p. 148] ê fûfs eing fulaschtier, quell ilg quall quella sôma cumprô oder traitg â fâsêtzi, sche pôh mintgia vasching hâveir lâ ritrattgia, ê a = d = ell ilg cumprader ilg fia puscpêh daar ê lâ sôma ell ilg vasching lâ pigliar.

104

Davart lâ flour oder freitg della prâvenda.

Hê ordinô, tge eing venerabil Plavanct degia ilg faing fainsa schminueir fenn ilg flaitg laschar paschantaar oor ê fainsa licienstgia, oder cunsens dilg Cumeing dalla flour navôtth pudeir vender; allincunter aber degia ell per mintgia tgieâr oder viady, tge ell vegnifs â vender, daar âilg Cumeing 6 ℔:

[p. 149]

105

Quells tge pôhn cumpareir fenn ilg dê dâ dreitg avanct ilg dreitg.

Sênn eing dê dâ dreitg, degia niging vegneir ainten steivâ avanct mieâs signôurs â riserva adegna lâs parts las quallas henn ainten lâ litta. ê quell tge queilg surpafsa, degia per mintgia gieâda per eing ℔: eser crûdô.

106

Davart ilg abzug oder tignêir giû.

Eing ilg qual teirâ oor dê Cumeingnias treis Leyâfs, quell degia â ilg fias Cumeing laschar ilg abzug dê tôtth ilg fias baing /: tge hê haveir :/ tgê ell peglia dâvenct, per mintgia R: 100 5 abzûg dâar.

[p. 150]

107

Davart, sche eing vôlefs âraar.

Curtge eing avanct oters ârrêfs, ê tras ilg fias boôt arâar lâ fia granêtza pli boôt vegnifs madeira tge lâ granetza dilgs ôters, tgê ûscheya ell t = giefs per vurdaar oder schigliôh per lûfraar, ê faschéfs dôn â ilgs baings digls oters cûn eir cun mânadeira oder ell eir tier ilg fias baing, oder cun vegneir oor dilg fias baing, sche hô quell â ilg qual hê davanto ilg donn lâ lêtgia dê laschar fainsa ritschertgear ê tôlleraar, oder aber ilg dôn dâ laschar stimaar, sumglianctamaintg cûrtge eing trâs eing eer

âroô cûn lâ fleyâ oder fchtgierpa vôh, oder cûn ilg erpsch, tge êll ilgs eers
âroos pudefs schiniegêr cun lâ fleya oder erpsch ec: ê beitg schinegiâ, quell
hê per mintgia teschta crûdô 1 $\mathcal{B}\mathcal{J}$:

[p. 151]

108

Davart ratrattgia, nerr ratreer dilgs fulaschtiers.

Hê eara claêramaintg ordinô tge schê eing easchter ainten nôlsa teara
baings schaschangts oder albiêrts ainten nofs Cumeing compra, sche pôh
ilg vandader oder ilgs fias paraints adegna ilgs pli tiers avanct /: dê scû
schon vêdavanct deitg :/ haveir lâ ratrattgia adegna à fuainter lâ leint = gîa,
oder ritgeisch dânonder quel baing ving; ê pli annavanct, sche ilg van-
dader, oder ilgs sias paraints beitg lâ foñ annavanct fenn ilg taimp della
ratrattgia, tge legia ainten ilg meys, oder dê â d = ôññ ilgs profsims
aber 15 deis fuainter, è eara ilgs profsims nâh lâ fôññ beitg annavanct,
sche hô mintgia [p. 152] vasching anck fuainter quells 15 deis dilgs profsims
oters 15 deis /: baing tge ell nâh fûfs beitg ainten lâ parantælla :/ lâ
ratrattgia. Curtge aber quell taimp palsa ê niging particulaar râteira, sche
pôh alloura eing Cûmeing antieir generalmaintg spatzi dâ 10 onns ainten
qual onñ tge plâi â = d = eing hônorevell Cumeing dâ ratreer â fasetzi
nerr tier fasetzi ratreer. aber fuainter lâ terminatzgiung dê quells 10 onns
hô ilg Cumeing eara beitg plê ratrattgia.

109

Davart ilg gegenrecht.

Hê ordino pertigniont tier allas nôfsas constitutstgiungs oder lêschas
statueidas della tearra ainten tge maniera, nous hagian de lê depurtaar
versa ôters Cûmeings ê [p. 153] piêvell = nerr parsungas oor della nofsa
tearra oder Cûmeing. Ê stante tge lâ giuschteya dumonda, tge quell oor
della tearra eâra beitg plê dumandaar degia dê queilg tge dê scû ell ilg
fias profsim Christieng eara tignîâ; sche vignilg ordino, tge ilgs nôfs un-
fanct della tearra pôfsen tigneir ilgs easchters, ilgs quals beitg dilg nôfs
Cumeing, ainten ieartas, ainten scôdar nerr treer aint dâbêts, dê scû eara
ainten oters pûintgs, oder câfs, dê scû mai quels pudêfsen haveir nôñ,
ainten manieara dê scû ilgs nôfs ainten fumglianctas circumstantgzas ainten
ilgs oters Cumeings vignien tignieâfs.

110

Quanct tiêr eing ainten lâ parantælla degia fêer ainten ilg
Criminaal.

[p. 154] Pliannavanct eilg eara vegnia ordinô, tgê ainten Cunseilgs
ê fantienstgias fôur dê parsungas dê malaficî degien ê pôfsen totts quels

giroos, ilgs quals âlla parsunga da mallafici ainten ilg quart groo nerr pli dâ tierr parantoos henn lâvaar é eir laschaints é ôters fainsa part ainten lour stangt oder platz vegneir traitgs aint. é quells ilgs quals ainten lâ parantella pli an oor henn tge ainten ilg quart groô, quells henn ûblyas dê ftaar tier é dê fintinstgieâr.

111

Davart treer aint Capitâls.

Hé eara ordinô, é pigliâ fê, tge quell, ilg quall hô eing Capitâll dê dumandaar é treer aint, tgê ilg legia terrier, nerr fûlâschtier, ilg quall, oder ilgs quals lâschelsen lour câpitâls, é fomâs ftaar ôor fainsa tschântaar tschains, é fainsa faar ampurmêttêr tschains cun scrêitgia [p. 155] obligatzgiung, oder schigliôh cun sufficienta ampurmaschung é sumglianctas fomâs, oder capitâls vegnîfsen ainten quella manieâra cuôrt oder lung taimp â ftaar oor, sche degia ainten tâl câfs niging ainten nofs meatz Cumeing efser ûblyâ per tâl capitâl tschains dâ daar.

Sumglianctamaintg eilg ordinô, tge queilg tge hé capital fomâ ansemell cun ilg tschains tge eing per ilg h'avegneir tras dumandaâr pudels gûdagnieâr, tge legia ainten baings schaschanct, âlbieârts, tgiosas muvaditschas oder otras tgiôfsas dê scû quellas mâi pudelsen hâvêir ilg luôr nom nerr efser numnadas é la fia pretensiung ainten 12 ônns beitg dumândâs é beitg vegnîfs â pretender sche degia quell tâl creditôur, tge legia alloura eing terrier é sumglianct eing fulaschtier, tras queilg ilgs fias dreitgs, é dumônda nerr pretensiung [p. 156] hâvêir strangulô é peârs, é per quella caufsa mintgia unfanct terrier dilg nôls Cûmeing fê pôh ratreer fenn ilg puintg della præscriptgiung é cûn quell sufficientamaintg fê defender é eara rischponder.

112

Davart pigliear aint terriears ôder vâschings.

Hé eâra ordinô vegnia, tge tôttts quels tâls easchters, ilgs quals ainten ilg nôls meatz Cumeing, é têarra Vatz soûra Stirvia é Môtt per unfanct della têarra, é vaschings fê volefsen cumprâr aint é âlloura ainten l'einguia squadra Vatz, Stirvia, nerr Môtt fê amplantâr, sche degien quellas tallas parsungas efser ublyadas avanct tge ellas fê cômprañ aint per vaschings ainten las squadras quall [p. 157] lia tge efser sâ legia per ilg ampreñ dê cumpareir avanct ilg ordinari Cûmêing grônd dê quells dê fott, é dê quells de foura â Vatz é fê tier ilg Cûmêing per unfanct della teara cumpraar aint, é fuainter pôhnilg fê per vaschings ainten qualla squadra tge ells vignien piglieas aint, Vatz, Stirvia, nerr Môtt cumpraar aint é se amplanctaar. ∞ é quala squadra, tge legia dê quellas fôtt oder de quellas

foûra, tge vegnifs queilg â surpâlsaar, ê eing per vasching ainten fia meatza, oder antieara squadra piglier lê ê cumpraar aint avanct ê vêdavanct, tge ell dilg antiêr Cumeing beitg piglia sê ê pêr vasching cumprô aint, ciô hê per Lândsmān, unfanct della teara, sche degia ilg fias cūmpro vischinadi ainten quella squadra, sche ell hâvêls lê cumprô aint, navôth valeir.

113

Davart ilg ftrôf dilg pitining.

Hê pliannavanct ordino, tge curtge eing gioûen oder cumpôing liber êna gioûfna libra fâschefs purtangta, sche degia ell 10 cârungas ê ella 5 carungas pagnia elser crudoos; ainten ilg rimanent degilg vegneir ûsitô dê scû ainten ilg 74 pintg nerr artetgiell ving deitg.

Eara êna femna, lâ quala ainten sumglianctas tgiôfsas plê gieadas surpâlsâ degia sumglianctamaintg 5 carungas elser crudada per pagnia ê sche nâh fûls beitg avanct mang facultaat lâ falla de payear sche degilg sumaglianctas persungas vêd lâ vêtta e tenour encunaschienscha deing dreitg vegneir censuradas, nerr ftruffagiedas. [p. 159] degia eara eing viêff, ilg quall lê laschefs cumpiglieâr eingnia dê faar purtancta 15 cârungas pagnia ê êna vieva 8 cârungas elser crudada, ê queilg ving antaleitg cûn par-sungas lêbras. Curtge eing aber cûmettâls eing adulteri, sche hê quell 30 cârungas ê enna femna 15 Δ pagnia crudada ê queilg ving antaleitg, tge lâs furnumnadas pagnias vignia payeadas lainsa las speisas dâ dreitg, ê queilg alloura tgê ilg tgiapetell 74 tschângtschâ, ê questas pâgniâs stâtt adeing hônorevell Oberkeit alloura nôuvâ hagien dâ tûtgier, nerr pertigneir dê conoscher.

Queilg aber tge â dôters greafs pintgs criminals partignia, dê scû muventaar tearms, dobbels adulteris, ince(n)[s]ts, unfancts metter ên = tôx, gronds ladarnetschs, matzamaints, stryng, ê dâ quêllas sprepolitadas tgiôfsas ving laschea â tenour [p. 160] conventztgiung cûn sia hochfürstla gratztgia $\hat{U}$ = eschtg ên Coira vartêtt dê quella eara dê adminischtraâr giuschteya.

114

Davart ilg faltaar.

Hê eara ordinô, tge nigîng maschtgiêll lêñ territôri dê nofs Cûmeing cûn femnas degia faltaar ê sche ansatgi vegnifs â surpâlsaar, schê degia mintgia gieada mintgia persunga 1 $\mathcal{B}$: elser crudada. ê ilgs sunadours oder t = geyêrs mintging, mintgia gieada 2 $\mathcal{B}$: elser crûdoos; eara quels tâls, ilgs qualls lâschen sunaar ainten lôur tgieasa degien eara per mintgia gieada elser 1 $\mathcal{B}$: crudoos ê queilg lainsa, tge vignia lâschea suainter, nerr lâschea giu dêgillg payear.

Davart ilg impinaar, tge segia baings nerr ôtter.

Pliannavanct eilg eara ordinô, tge sche ansatgi hâvefs ilg ardîre eing baing, oder plêefs baings schafchangts, oder albiearts plê tgi â = d = eing creditour per sigeretza dê nuṁnaar, sche degia quell tâl elser crûdô 1 $\mathcal{B}$ $\mathcal{J}$: ê pli annavanct â tenour encunaschienscha d' eing dreitg vegneir kyschtyâ. alloura eara curtge eing dâtt lâ létgia della fia facultaat per figeretza, sche pôh quell niging flaitg allienaar oder impinaar anfigniên tgê lâ generâl cantstgiung, oder sigeretza hê faitgia lêbra, ê quell ilg quall ainten quescht vegniſs â surpafsaar, quell degia 5 carungas strôff elser crûdô, e quella impinada genera[p. 162]lla adegna elser vlevfla anfiguien ê âschi dey tge quella poschtâ reschta fainsa elser payeâda.

116

Ainten tge manieâra ilgs nôfs cunfeings degien elser visitoos.

Mintgia diesch ôns degia ilg Regent Landamēn ilgs G = uyas dâ Cumeing, ê treis giouvens dê 18 ôns ilgs tearms dilgs Cunfeings dilg nôfs Câmeing visitaar, ê lâ speisa degia haveir ilg Cumeing, aber fainsa paya.

117

Ainten tge manieara ilgs falls, oder surpafsamaints degien à ilg Landamēn elser purtoos tier nerr palasoôs.

Degia mintging eara per ilg fieâs [p. 163] faramaint ê cunsienstgia elser ûblya, ê constranschia tôtt las tgiosas dê pagnia meritevflas pertinentas tier lôtt eing fôro seculaar ê falls ainten sacratetzza lôtt â strôf de 2 $\mathcal{B}$ $\mathcal{J}$: â deing Regent Landamēn dê representaar ê palesaar, pernôtt tge ilg mâl pôfsâ vegneir struffâgiêa.

118

Davart ilg morgengaab.

NB. quest morgengaab nâh vôth beitg deir spusaretsch fonder dê scû nôus schaing enna tgiosa tge ving particulaar faitg lê alla donna, qui sequent aber alla parantella jtem nous schaing: dâtt, tgê hê tittûll de sumglianct â dôtta.

Hê ordinô, tge eing vieâff nôuvâ hênn nigings unfancts, segia ûblya â ilgs yrtave[p. 163]lls, oder paraints dêlla fia dônnâ dê dâar eing morgengaab, paac, oder blêar â tenour cunaschienscha dê treis hômmens fainsa part, ê tenour dê = scû = d = gliêh lâ facultaat.

T'ge lās fantienstgias degien vegneir proticuladas.

Tott lās fantienstgias faitgias dilg Oberkeit degien vegneir proticuladas per nôth, tge sche vegrifs anquâl differenza caûsa quellas, tge segia dê câtaar êna clarangtza, ê degien ilgs scrivanets beitg tralaschear quellas dê proticulaar fôtt = â pagnia d'eing $\mathcal{B}\mathcal{J}$: per mintgia fantienstgia.

Davart andritzhaar fê oder faar byeitgs nôfs.

[p. 165] Hê eara ordinô, tge noûva hênn vilgs fulloms, tge mintging posa per ilgs fias, oder â tenour ilgs fias dreitgs bya = t = gear, oder renovaar, ê ilg teitg señoura cûn anck eing verchsue oder pêh, ilg qual tier queilg degia vegneir, ê pertigneir, tge segia tgieasas, clavadeiras, oder dê scû pudefs haveir ilg nom; queilg aber tge ving faitg fê albierts nôfs, quells degien adegnia vegneir bya = t = gieas, ê davantaar fainsa dônn dilg teartz.

Ordinatzgiung per las gaglingnias ê bieâtschts dâ tgieasa
oder f: h: pôartgs.

Hê eara ordino tge las gaglingnias treis eamdas suainter tge g = liêh anschieat â famnaar e treis eamdas avanct lâ mîdirada degien beitg vegneir lâschêadas oor d' = û = ilg, ê sche ansâtgi ainten [p. 166] quell taimp las gaglingnias vegrifs â lascheaar oor, sche eilg â mintging lûbyâ quellas gaglingnias dê matzaar cun fischts nerr crappa, oder fagiataar giû, fainsa quellas bunifitgieâr nerr payear. ∞ Item ilgs f. h. bieâtschts dê tgieasa degien eara â tgieasa â = schi prescht tge ansâtgi scûmainsa â = d = ârâar êers fainsa paschteer, fôtt â pagnia dê 10 B. per mintgia gieada, beitg vegneir lâscheas oor d = u = ilg. ê queilg dê scû fôura deitg davent anfangnien tgê g = liêh tôtt tataliter schinô aint, e questa pagnia degia lâ meâsa tutgieâr â quell tge hê ordinô ê l'otra measa alla vischuancka; e per queilg degia annuall ainten mintgia vischuancka eing tgi varda = tier vegneir ordinô. ∞ Tier quest eilg eara ordinô, tge ilgs bieaschts tgieâfisa gronds oder pîtschens ilgs quals tetten, baing tge segieu anfarros, dègien vegneir tras ilg paschter pertgirôs oder beitg vegneir lâscheas oor = d = u = ilg, ê quell ilg qual vegrifs â surpalsaar /: suainter enna gieada efser âdmônia: / quel tâl degia per mintgia [p. 167] giêda efser crûdô 1 $\mathcal{B}\mathcal{J}$: ê ilgs pitschens dê tetta dê matzaar, nerr scupaar, fainsa rimbursatstgiung.

Eing puintg pertinent anquäl â Vatz ê Stiervi davart la veira
Religiung.

Noûs ilg Cumeing dé Vatz, e Stirvia, cônsideront, tge ilgs nôfs adversâris dé cardienscha cûn lôur fôza secta plê e plê dâ taimp en̄n taimp cun dé mintgia fôrtt dé mettels lê âvangtzen oder quella carschaintan, ê ûscheya, sche nâh vegnîfs beigt per ilg h = avegneir ôtters mettels piglia ân̄mang sche pudels ilg daar lâ fôrta, nerr ilg stûeir, tge ainten cuârt taimp ells ilgs hereticts cûn lôur fôrza nerr ilg stûeir, tge ainten cuârt taimp ells ilgs hereticts cûn lôur fôza cardienscha vegnîfsen lâ nôfsa veira ê sulêtta [p. 168] salvanta Catholica Romana Apostolica Re[g]ligiung â metter dé sôt; à quest pievell ê grond mâl, ilg qual ainten ilg nôfs Cûmeing schon tandia lia reith per vegneir avanct, ê praevegneir, vainsa nôus unanimiter ê fainsa côntradixtgiung, ê contrafaar faitg Cumeing ê quests qui suainter puintgs per nous ê nôfs succésours ainten perpetten fainsa quels romper dé salvaar piglia = lê, tge hênn ilgs sequênts.

Per ilg amprēm sche vainsa nôus ordinô ê concludia, tge niging unfanct della nôfsa tearra, tge legia maschtgiêll, oder fem̄na maridâr lê degia cûn parsungas dé otra Religiung, tge legia dâ tge secta tge eser lâ viglia /: lâ qualla ancunter lâ nôfsa veira Chatholica Romana Apostolica ê Sûlêttâ Salvânta Cardienscha :/ quella parsunga eser pudels. ê schi dêfs ilg câfs encunter tôtta nôfsa spranza tge legia ainten cuôrt [p. 169] oder lung taimp, tge ansatgi dilgs nôfs unfanct della têarra dé scû soûra hê deitg, tge legia maschtgiêll oder fem̄na, ilg q[u]a(u)l, nerr lâ qualla questa nôfsa ordinatzgiung végniss â surpasaar, cun sé mîridaar cûn sum̄glianctas parsungas hêreticâfs, quell nerr quella tâlla degien vegneir ftruffagieâfs dé scû ving qui suainter.

Num̄nadamaintg, sche eing maschtgiêll queilg vegnîfs â surpasaar, sche degia quell tâl dilg cumeing ê dreitgs dâ vasching eser privô, ê dâ lôura davent pudeir daar nigina vouch dé scû eara ainten ilg nôfs Cumeing pudeir daar niging cûnfeilg, ê eara beigt â quell pudeir staar tier. sum̄glianctamaintg earâ beigt eser plê câpâbéll dé scû ainten nom̄ dâ Cûmeing dé nigings êmoluments, nerr galdamaints, ê degia [p. 170] dé tôtt ilgs profits, ê netz dilg Cumeing eser scloos ê privô.

ê curtge êna fem̄na dé scû soûra deitg hê a surpasaar vegnîfs, sche degia quella tâlla adegia, curtgê sum̄gliancta mischtaat dé scûoura hê deitg davantada cio hê cun eing tal miridada, â tenour cunaschienscha deing ludevell Cumeing vegneir ftruffagieada.

Item prô secundo: eilg ordinô ê unanimiter piglia sê, tge tottas quellas parsungas las quallas hên schon miridadas ê per ilg hâvegneir eara otras,

tge vegnîfsen â fêmiridaar, degien varteêt dê quests nôfs schantôs pintgs eser ûblyeâdas loûr unfancts maschtgiëlls oder femnas ainten lâ nôfsâ veira Catholica Romana Apostolica Cardienscha quells dê treer = fê é ainten quella ells instrûeir é schi dêfs ilg Câfs tge segia ainten cûart oder lung [p. 171] taimp, tge vegnyîs alla g = lieisch â vegneir tge dê quells, oder tge ainten lâ nôfsa veira Romana Apostolica Cardienscha instruyâfs é mûlsoos fufsen, é ainten lâ nôfsa veira Cardienscha beitg volefsen ûbadeir, sonder volefsen eser cûnembers dâ dënna otra foza secta, quells tâls unfancts degien sumglianctamaintg dilgs lôur dreitgs dê Cumeing é vischinadi eser privoos, ciô hé aintên ilg nôfs Cumeing, é quells hâveir pears dê scû foûra davart ilg miridar vegn deitg.

Per ilg teartz; eilg eara ordino é unanimiter piglia = fê, tge curtge dâfs ilg Câfs /: tge quell grond Dia viglia ampô tôttts de queilg pertgiraar :/ tge segia alloura ainten cuart, oder lûng taimp, tge ansachôura ênna carscheida é cûmplaneida parsunga, tgê la lêgia dâ tge vigliadettna tge eser sâ viglia [p. 172] é dâ tge standt tge ella segia, oder may eser pûdêfs, lâ qualla schôn oder ansachouras eing lûng taimp câthôlica dê eser hâvêfs fêmuîsôo é fufs stâda é alloura dê quella veira Catholica Romana Apostolica é Sulêtta Salvanta Cardienscha crûdâfs, é allôura ênna foza Cardienscha e secta vegnîs â pigliêarsê é suandaar quella, oder quellas tallas parsungas, tge segia maschtgiëlls oder femnas degien eara dâ loûr davent dilgs dreitgs é vischinâdi dilg Cumeing ilgs quals ellas honn ainten nôfs Cumeing eser privadas é hâveir peârs.

Quarto eilg eara ordinô é unanimiter piglia = fê tge dônt ilg câfs, tge eing dilgs nôfs cunvaschings, tge segia ainten cuart, oder lûng taimp laschêfs eing oder plêefs dilgs fias unfancts bêtâgiear tras eing dê fôza dutreingnia, tge [p. 173] quell segia dâ tge secta, tge eser fê viglia, oder dâ tge foza Cardienscha, tge ell eser pudeafs; quell oder quellas talas parsungas degien fainsa gratztgia âilg Cûmeing per mintgia gieada tge vignîfsen queilg â faar 20 carungas eser crudadas.

Quinto. Riservêsha eara é fasetzi eing hônorevell Cumeing, tge sche vegnîs â daar ilg câfs, ainten quart nerr lung taimp, tge ansatgi dilgs nôfs cûnvaschings â quests piglieas = se pintgs vegnîs â encunter faar é beitg ûbadeir vôlefs, quell oder quellas tâllas parsungas pliannavanct dâ struffagiêar âdegna â tenour dê scû quella nerr quellas ancunter fê metten.

F i n i s.

